

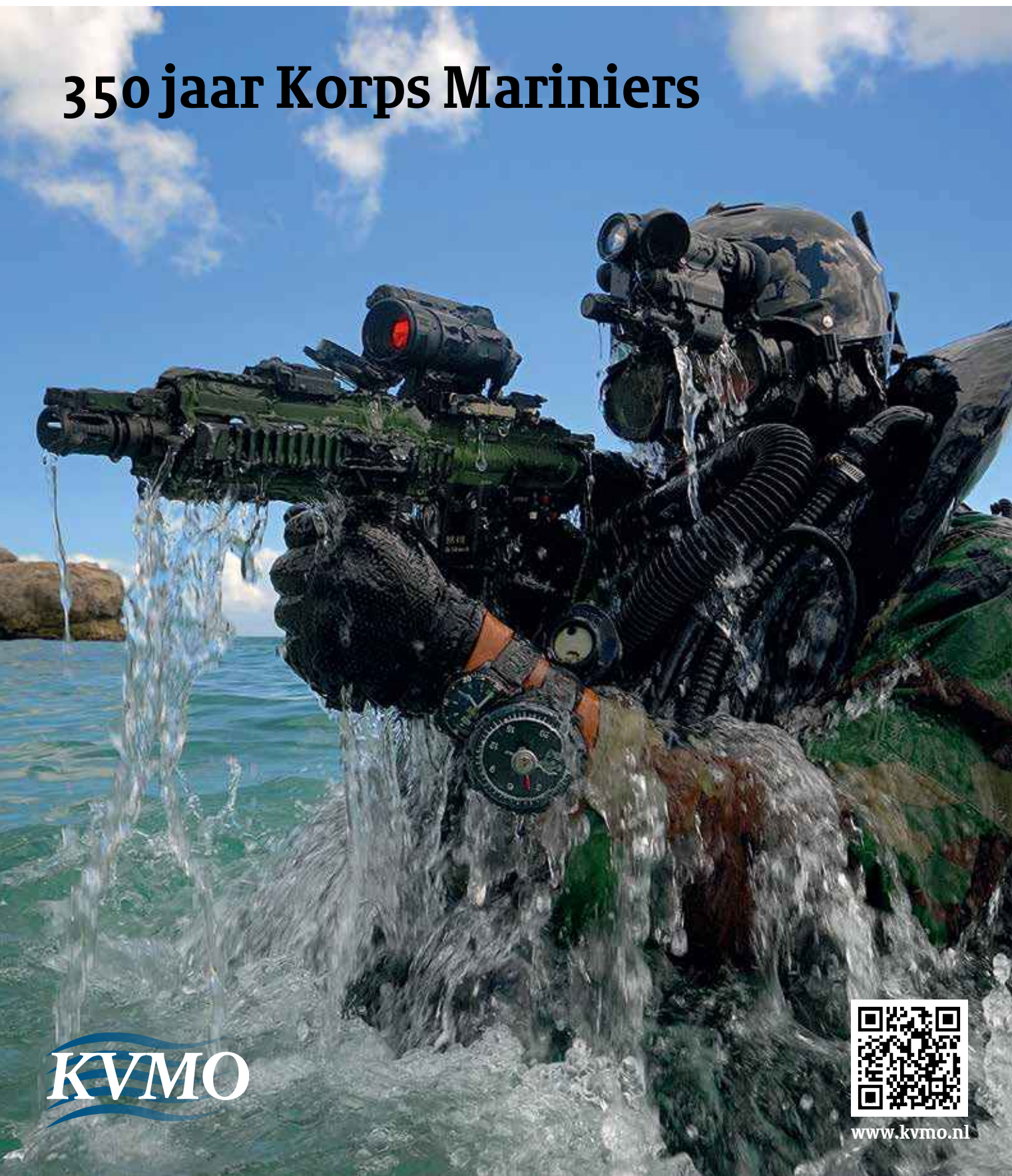
MARINEBLAD

125
JAAR

NUMMER 7/8 | DECEMBER 2015 | JAARGANG 125

UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE VERENIGING VAN MARINEOFFICIEREN

350 jaar Korps Mariniers

KVMO

www.kvmo.nl

inhoud

COLUMNS

- 3 **VOORZITTER KVMO**
- 11 **SERGEI BOEKE**
- 29 **KO COLIJN**

MENSEN

- 20 **VANUIT HET BUITENLAND**
Rolf Springer
- 26 **OP ZOEK NAAR KORPSGEEST**
Kees Schellens en Wim Korving
- 34 **RESERVISTEN CZSK**
Chris van der Plasse en Rob IJsseldijk
- 47 **IN MEMORIAM**

ACTUEEL / KENNIS

- THEMA 350 JAAR KORPS MARINIERS**
- 4 **INLEIDING**
Richard Oppelaar
- 5 **KORPS MARINIERS: EEUWENOUDE TRADITIE/ EIGENTIJD'S PERSPECTIEF**
Richard Oppelaar
- 12 **GEREEDSTELLING MARINIERSEENHEDEN**
Freek Swart
- 16 **NLMARFOR MBS**
Bas Brust
- 22 **NLMARSOF**
Jur van Nee
- 30 **SATG**
Frank Boots en Jan Willem Scheltema
- 41 **HISTORIE**
Jaus Müller

VASTE RUBRIEKEN

- 8 **CARTOON**
- 10 **REACTIES**
- 38 **MARINESTEDEN**
Amsterdam
Eberhard van der Laan
- 40 **BOEKEN**
- 46 **KVMO ZAKEN**
- 47 **ACTIVITEITEN**

7/8 | DECEMBER 2015

ISSN: 0025-3340

Hoofredactie:
KLTZ ing. M.E.M. de Natris
mw. drs. M.L.G. Lijmbach

Eindredactie
mw. drs. M.L.G. Lijmbach

Artikelencommissie
drs. A.A. Bon, LTZ1 (TD) ing. J.M.T. Bongartz,
LTZ1 (LD) mr. M.D. Fink, LTZ1 (TD) F.G. Marx
MSc., LTZ1 (TD) dr. ir. W.L. van Norden,
LTZ1 drs. R.M. de Ruiter, LTKOLMARN
R.A.J. de Wit

Medewerkers:
mw. drs. Z. Borgeld-Guman, mr. S. Boeke,
prof.dr. J. Colijn, KLTZ (TD) H. Boomstra (cartoon)
MCD (foto's, tenzij anders vermeld)

Adres redactie
Wassenaarseweg 2
2596 CH Den Haag
Tel. 070-383 95 04
marineblad@kvmo.nl
www.kvmo.nl

Vormgeving
Frank de Wit
Tel. 038-455 17 54

Drukwerk
Épos|Press
Postbus 1070
8001 BB Zwolle

Advertenties
070-383 95 04

Abonnementen
Voor leden van de KVMO is het Marineblad gratis. Informatie over het lidmaatschap van de KVMO staat op: www.kvmo.nl onder 'FAQ'. Niet-leden betalen € 49,50 (NL) of € 69,50 (buitenland) per jaar.

Copyright Marineblad
Overname van artikelen is enkel toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie en onder uitdrukkelijke vermelding van de bron. Artikelen in het Marineblad vertolken niet noodzakelijk de visie van het hoofdbestuur van de Koninklijke Vereniging van Marineofficieren of van de redactie. De inhoud van artikelen blijft geheel voor verantwoording van de auteur(s). Richtlijnen voor het schrijven en aanleveren van artikelen zijn in te zien op www.kvmo.nl onder 'Marineblad'.

Adreswijziging
Zo tijdig mogelijk schriftelijk doorgeven aan:
Secretariaat KVMO
Antwoordnummer 93244
2509 WB Den Haag
(geen postzegel nodig)
of secretariaat@kvmo.nl

Foto cover: René Lipmann

column

Het jaar 2015 eindigt zoals het is begonnen. In het eerste Marineblad van dit jaar schreef ik: 'De terreuraanslagen en de daaropvolgende acties in verschillende Europese landen hebben wederom aangetoond dat vrede en het (gevoel van) veiligheid geen vanzelfsprekendheden zijn.' De afgelopen maanden is de situatie in en rondom Europa niet beter geworden. Verschillende landen om ons heen hebben de noodtoestand uitgeroepen dan wel het veiligheidsniveau (tijdelijk) tot de hoogste staat van paraatheid gebracht. In Nederland lijkt het rustig. Echter, berichten over

antiterreureenheden van de Dienst Speciale Interventies die zich hebben opgesplitst in kleine groepjes en die zwaar bewapend rondrijden om in geval van nood snel ter plaatse te kunnen zijn, geven aan dat ook het kabinet zich zorgen maakt over de veiligheidssituatie in Nederland.

Zorgen die tot op heden niet worden omgezet in daden.

In het jaar 2015 is veel gezegd en geschreven over de vervangingsprojecten – onderzeeboten, M- fregatten en mijnenjagers – van de KM. In een artikel in Trouw heeft de KVMO haar zorgen geuit over de boeggolf van investeringen die niet

kapitaal gedekt zijn. Ondanks de gedeelde zorg vanuit de Tweede Kamer wordt het probleem naar de toekomst doorgeschoven.

In het artikel 'De Marine bood Amsterdam een schild van zelfvertrouwen' van burgemeester Van der Laan sluit Amsterdam als voormalig admiraliteitsstad een historisch hoofdstuk af. Ondanks de verslechterde veiligheidssituatie gaan de ingezette bezuinigingen door. In het belang van de Amsterdammers heeft het eerste restaurant haar deuren geopend op het reeds overgedragen gedeelte van het voormalig Marine Etablissement Amsterdam. Op 1 januari as. wordt het 'fietsbruggetje' met bijbehorend fietspad geopend, met als gevolg dat het kazerneterrein versneld inkrimpt.

Het decembernummer staat traditiegetrouw in het teken van het Korps Mariniers. Het lustrumjaar 350 jaar Korps Mariniers nadert het einde. Een jaar dat in Rotterdam werd afgesloten met, op 24 en 25 november, twee bijzondere lustrumconcerten van de Marinierskapel in De Doelen en met het defilé op de Coolsingel op 12 december jl.. Ondanks zijn hoge leeftijd gaat het Korps met zijn tijd mee. Het gaat deel uitmaken van een nieuwe snelle reactiemacht, Joint Expeditionary Force, waarin Nederland samenwerkt met Groot-Brittannië, Denemarken, de Baltische staten en Noorwegen. Het Korps Mariniers: samenwerken zo wijd de wereld strekt, in tijden van crisis maar ook voor vredes-, veiligheids- of humanitaire operaties van de EU of VN.

In dit Marineblad ook aandacht voor de reservist. De reservist zal de komende jaren een steeds grotere rol spelen bij de Koninklijke Marine, met het 'vullen' van de vele militaire vacatures en met elders opgedane kennis. Het wordt dan ook hoog tijd voor een reservistendatabase, waarin up to date elders opgedane kennis en ervaring kunnen worden bijgehouden. Op die manier kan de reservist optimaal door de organisatie worden benaderd en worden ingezet. Twee KVMO reservisten, 'boegbeelden' KOLMARNS KMR Chris van der Plasse en MAJMARNs KMR Rob IJsseldijk, worden in dit nummer door de KVMO Werkgroep Elders actieven geïnterviewd. De inzet van reservisten is voor beide partijen van belang. Zij brengen elders opgedane kennis en ervaring mee en nemen een schat aan marine-ervaring weer terug naar de maatschappij.

Het einde van 2015 is in zicht. Ik wens u allen fijne feestdagen en een mooi en vooral gezond 2016 toe. Geniet van de welverdiende rust. Mocht dit niet aan de orde zijn omdat u in het belang van onze veiligheid aan het werk bent, dan wens ik u en de uwen veel sterkte toe.

De KVMO maakt deel uit van de

Het Marineblad en het Korps Mariniers hebben dit jaar iets te vieren. Vorige maand ontving u een fraai jubileumnummer van het Marineblad ter gelegenheid van de 125^e jaargang van het blad. Traditiegetrouw legt het Marineblad in de maand december de focus op het Korps Mariniers. Daarom staat het voorliggende themanummer in het teken van het 350^e geboortjaar van het Korps Mariniers.

De oprichtingsakte van 10 december 1665 stelt dat mariniers geschikt moeten zijn voor inzet op zee en aan land. De drie belangrijkste wapenfeiten gedurende de eerste tien jaren van het bestaan van het Korps Mariniers behelzen Chatham (1667 – vanuit zee), Kijkduin (1673 – op zee) en Seneffe (1674 – aan land). Deze drie elementen, inzet op zee, vanuit zee en aan land, zijn nog steeds in het heden-daagse mariniersoptreden terug te vinden. Hier gaan en staan mariniers voor – tot op de dag van vandaag.

De politiek heeft de afgelopen 350 jaar frequent een beroep op het Korps Mariniers gedaan. Mariniers kiezen niet wáár ze worden ingezet. Ze zijn eenvoudigweg gereed om de Nederlandse belangen te dienen en de internationale rechtsorde de helpende hand te reiken. De missies zijn legio, de aard van de missies uiterst divers en de locatie van de missies was soms dichtbij, maar meestal ver weg en regelmatig onder extreme omstandigheden. Dit vergt een zeer flexibele *mindset*, een veelzijdig inzetbare capaciteit en een echte *can do* mentaliteit. Dit zit in het DNA van de marinier. Immers, op missie is onzekerheid vaak troef. Juist dán is een oplossingsgerichte instelling cruciaal. Stilzitten en afwachten is eenvoudigweg geen optie. Dit druist ook in tegen de natuur van de marinier. Eén zekerheid is er, namelijk dat problemen zich zeker voor zullen doen, en deze zullen vaak onverwachts en vaak van een andere orde zijn dan vooraf gedacht. Daarom zullen mariniers er alles aan doen om gereed te zijn, voor wat, wanneer en waar dan ook!

De voorliggende uitgave van het Marineblad behandelt deze onderwerpen en de doorontwikkeling van het Korps Mariniers. Zo geeft KOLMARNS Bas Brust inzage in de Nederlandse *Amphibious Task Group* en LTKOLMARNS Frank Boots en Jan Willem Scheltema beschrijven de bijdrage van de *Surface Assault and Training Group*. KOLMARNS Frek Swart belicht de nieuwe gereedstellingssystematiek terwijl LTKOLMARNS Jur van Nee een unieke inkijk geeft in de *Maritime Special Operation Forces*. In een historische bijdrage schrijft historicus Jaus Müller over het Korps Mariniers direct na de val van de muur. Leven in het buitenland en belangrijke pijlers als Korpsgeest en Korpswaarden komen aan bod in interviews met KOLMARNS Rolf Springer en LTKOLMARNS Kees Schellens. In latere nummers komen mariniers in de West, het Mariniers Opleidingscentrum en de ontwikkeling van *Intelligence Surveillance and Reconnaissance* bij het Korps Mariniers aan bod.

Sinds de oprichting in 1665 wordt het Korps Mariniers als integraal deel van de Koninklijke Marine wereldwijd ingezet. Toen en nu staan mariniers paraat ter bescherming van wat ons dierbaar is. De belofte om er klaar voor te staan en de prestatieplicht die ernstig met zich meebrengt, heeft dag in dag uit de aandacht van mariniers. Daarom kunt u altijd op ons rekenen. Zo wijd de wereld strekt.

BRIGGENMARNs mr. Richard Oppelaar
Commandant van het Korps Mariniers

Korps Mariniers: eeuwenoude traditie - eigentijds perspectief

Dit jaar bestaat het Korps Mariniers 350 jaar. Als integraal deel van de Koninklijke Marine levert het Korps sinds 1665 een product dat aansluit bij de politieke en operationele behoefte in de wereld om ons heen. Mariniers zijn maritieme specialisten die vooral tot hun recht komen op het grensvlak van zee en land, maar ook op zee en aan land.

In het Engelse Portsmouth dragen op 4 juni 2014 Nederlandse mariniers en Zr. Ms. Johan de Witt bij aan de herdenking van 70 jaar D-day. (foto MCD)

De laatste jaren is ook het Korps Mariniers ingrijpend gereorganiseerd. Hierbij is de organisatiestructuur aangepast aan de sterk veranderde eisen die in de operationele omgeving worden gesteld. Ook is de systematiek van gereedstellen grondig aangepast. Het hele re-design van de organisatie is het vliegwielt geweest voor een verdere kwaliteitsimpuls gericht op de kernactiviteiten van het Korps. De doorontwikkeling van de kernkwaliteiten van het Korps Mariniers vormen de kern van dit artikel. Ik behandel deze aan de hand van drie thema's. Eerst volgt hieronder kort een schets van de operationele context.

Operationele context

Onze wereld lijkt turbulenter en oogt onveiliger dan ooit. Bedreigingen van onze Nederlandse, West-Europese veiligheid vinden niet langer alleen op afstand plaats, maar zijn, zeker sinds de recente aanslagen in Parijs, ook

dichterbij gekomen. Ze zijn niet alleen fysiek, maar ook 'virtueel': op het wereldwijde web lijken cybercriminelen en terroristen soms iedereen te snel af te zijn. Het is juist de vervlechting van verschillende soorten bedreigingen, de welhaast ongreepbaarheid daarvan in combinatie met de grenzeloosheid van bedreigingen – zowel geografisch als qua intensiteit – die het gevoel van onbehagen en onveiligheid voedt.

'Zijn we er gereed voor als het ons treft? Kunnen we anticiperen op aanvallen op onze veiligheid?' De toekomst laat zich lastig voorspellen. Immers, was de impact van 9/11, het totale verval van de Irakese staat, het ontstaan van rebellenland Libië, de 'Arabische lente', of van de opkomst en kracht van IS/ISIS voorzien? Of de annexatie van de Krim, de terroristische aanslagen in Kenia of dichterbij huis in België, Kopenhagen en recentelijk natuurlijk Parijs? Waren de effecten van de

financiële en economische crisis, de intensivering van het extremisme zoals, terrorisme, jihadisme en nationalisme en in sommige gevallen zelfs barbarisme, de toenemende migratiestromen, de wereldwijde ontwrichtende handel in drugs, mensen, wapens en ideologie te voorspellen?

Het antwoord is bijna altijd 'nee'. Maar betekent het ook dat we er niet gereed voor kunnen zijn? Het antwoord op die vraag ligt in een verandering van denken. In essentie gaat het om betere bewustwording, daarmee wordt de basis gelegd voor betere besluiten. Het informatiedomein (waaronder ook cyber en media) is hierbij nadrukkelijk ingesloten. Succes bij het brengen en bestendigen van veiligheid hangt in beginsel af van een combinatie van een aantal factoren, zoals aanpassings- en anticipatievermogen. Dan is er ook nog sprake van de vraag hoe we veel sneller kunnen oordelen en besluiten, bij voorkeur real time. Ik ben ervan overtuigd dat dit op termijn op tactisch niveau zal kunnen. De essentie is eenvoudig: re-actietijd omlaag, pro-activiteit omhoog, besluitvorming sneller en kwaliteit daarvan beter.

Onze turbulente en onvoorspelbare wereld vraagt veel van mens en middel. Het vereist van ons mariniers dat we de veranderingen volgen en meegaan met de ontwikkelingen. Het vereist ook creativiteit, die vooral innovatief moet zijn en blijven om in de veranderende wereld relevant te blijven. Om de overlevingskans van de marinier en zijn team maximaal te kunnen maken (risicoreductie) en daarbij tevens te kunnen winnen (slaagkansoptimalisatie), moet het Korps Mariniers daarom niet alleen beter en sneller, maar ook creatiever en innovatiever zijn dan de tegenstander. In denken en in handelen. We moeten ook de omgeving beter nog begrijpen en informatie beter delen. Drie thema's zijn bepalend voor de evolutionaire doorontwikkeling van het Korps Mariniers: Verbinden, Verbeteren en Vernieuwen.

Verbinden

Internationale samenwerking met buitenlandse marinierskorpsen en anderen is niet nieuw. De Brits/Nederlandse samenwerking met de Royal Marines in de vorm van de UK/NL Amphibious Force bestaat bijna 43 jaar. Ook met Scandinavische collega's en het US Marine Corps wordt structureel samengewerkt, zoals op het gebied van opleiden en trainen, doctrineontwikkeling en programma's op het gebied van het borgen van interoperabiliteit. Door de meeste uiteenlopende gezamenlijke trainingen, het met een gezamenlijke staf aansturen van multinationale oefeningen, gezamenlijke procedures, tactieken en concepten alsmede door interoperabiliteit tot op het laagste niveau kunnen Nederlandse, Britse, Amerikaanse en Scandinavische mariniers met elkaar lezen en schrijven. Inmiddels zijn ook bij EU-operatie Atalanta Nederlandse boardingteams ingezet op Duitse fregatten. Op en rond het Afrikaanse continent is in het kader van het African Partnership Station sprake van een mooi samenwerkingsverband met Afrikaanse partners. Goede mogelijkheden voor

doorontwikkeling van de internationale samenwerking met buitenlandse collega's zijn er ook in koppelingen met het Duitse See Battalion en de Belgische Lichte Brigade. Beide landen hebben een nadrukkelijke koers gezet naar optreden vanuit zee. Met de Belgische collega's doen we al zo'n 35 jaar gezamenlijke oefeningen en trainingen. Deze samenwerking zal de komende periode worden geïntensiveerd. Met de Duitse collega's zijn afspraken gemaakt over het structureel uitwisselen van personeel en informatie om kennis en ervaring te borgen en uit te breiden, de programma's naast elkaar te leggen en meer gezamenlijk te oefenen en trainen. Ook wordt Duits medegebruik van Zr. Ms. Karel Doorman onderzocht waarmee de amfibische samenwerking met Duitsland marinebreed wordt aangelopen. Duitsland en België zijn beide lid geworden van het Europees Amfibisch Initiatief. Dit Europees Initiatief, dat oorspronkelijk in 2000 begon met vijf kernlanden, is inmiddels uitgegroeid tot een netwerk waar zich inmiddels zeven andere Europese landen hebben aangesloten. Naast Duitsland en België zijn dit Zweden, Denemarken, Finland, Portugal en Turkije. Een overeenkomst om dit initiatief verder uit te werken is eerder dit jaar in Italië ondertekend. In dit verband wordt over een gezamenlijke amfibische taakgroep, meer samengewerkt.

'Drie thema's zijn bepalend voor de evolutionaire doorontwikkeling van het Korps Mariniers: Verbinden, Verbeteren en Vernieuwen'

Een ander voorbeeld van verbinding is die tussen Rotterdam en Defensie, en specifiek het Korps Mariniers. Dit heeft vorig jaar geresulteerd in een krachtige bestuursovereenkomst met CZSK, waarbij uiteindelijk de Van Ghentkazerne open kon blijven. Met deze overeenkomst is de onlosmakelijke band tussen de stad en het Korps Mariniers herbevestigd. Een gezamenlijk programma 'Zichtbaar in Rotterdam' geeft inhoud aan intensivering van de samenwerking met civiele overheidsdiensten en het bedrijfsleven in Rotterdam. Deze verbintenis staat ook model voor de aankomende verhuizing van Doorn naar Vlissingen. Ook maatschappelijke betrokkenheid is één van de verbindingsthema's. Een mooi voorbeeld hiervan is project Hillesluis. Dit is een bijzonder vormingstraject waarbij jongeren uit achterstandswijken met mariniers mee op bivak gaan en leren samenwerken, samen problemen op te lossen en elkaar te helpen.

Vernieuwen

Op trainingsgebied draait de nieuwe mariniers opwerkautoriteit, het Marine Training Command (MTC), als equivalent van het Sea Training Command (STC) van de vloot, inmiddels op volle toeren. De MTC is belast met certificering en validatie van eenheden op basis van stringente trainingsstandaarden, om zo de kwaliteit

te kunnen garanderen. De opwerksystematiek van de mariniers is in lijn gebracht met die van de vloot. Waar de varende marine uitgaat van de zogeheten Safety and Readiness Check (SARC), is dit voor de mariniers opgenomen in Marine Readiness Check (MARC). Moderne onderwijstechnieken en –middelen, zoals e-learning en serious gaming ondersteunen de mariniersopleidingen. Opleiden gebeurt bovendien niet alleen meer binnen de ‘muren’ van het Mariniers Opleidingscentrum (MOC), maar steeds vaker op de werkplek. Waar mogelijk worden opleidingen civiel uitbesteed en worden ook steeds meer mariniersopleidingen civiel erkend. Dit vergroot de employability van het personeel. Maar ook de bedrijfsvoering van het MOC, dat beroepsgerichte opleidingen verzorgt voor alle mariniers, heeft in het afgelopen jaar een kwaliteitsslag gemaakt. Zo is het Mariniers Opleidingscentrum inmiddels ISO-9001 gecertificeerd.

Vernieuwen gebeurt ook vakinhoudelijk. Om de toenemende complexiteit van militaire operaties in verstedelijkte kustgebieden nog beter het hoofd te kunnen bieden, werkt het Maritime Warfare Centre (MWC) met onderzoeksinstituut TNO aan de ontwikkeling van een integrale benadering. In de studie Masters of the Littoral komen alle aspecten aan bod die bij operaties in kustgebieden een rol spelen. Hierbij worden alle relevante dimensies betrokken. Het onderzoeksprogramma draagt bij aan een structurele en geïntegreerde kennisopbouw voor versterking van het innovatief vermogen van vloot en mariniers in het eigen kerndomein. Ook op deelgebieden van het maritieme mariniersoptreden lopen op dit moment diverse studies en onderzoeksprogramma's. Zoals het onderzoek naar fysieke belastbaarheid van mensen bij het gebruik van de Fast Raiding Interception and Special Forces Craft (FRISC): High-speed Navigation in Shallow Water & Whole Body Vibration. Dit raakt het hart van het kerndomein, namelijk inzet in ondiep water, bij zeer hoge snelheden, varende buiten de betonning, waar het risico het hoogst is.

Tevens is eerder dit jaar een Innovatie Raad Mariniers met een werkgroep Kennis & Innovatie, bestaande uit een mix aan onderofficieren en officieren, aan de slag gegaan om alle doorontwikkelingen in het optreden op de grens van land en water verder in kaart te brengen, in gang te zetten en te begeleiden. Dit gaat heel de marine aan en in sommige gevallen ook andere onderdelen van de krijgsmacht, omdat zij onlosmakelijk verbonden zijn met het mariniersoptreden. Denk dan aan de helikopters van het Defensie Helikopter Commando en de *Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance* (ISTAR) middelen van het Joint ISTAR Commando.

Verbeteren

Het verbeteren van de reactiesnelheid is één van de kritische succesfactoren. Geen wonder dat een dringende behoefte bestaat aan wat tegenwoordig bekend staat als het fenomeen ‘flitsmacht’. In breder maritiem verband maakt een dergelijke ‘mariniers-flitsmacht’ als spearhead squadron nu al integraal deel uit van een maritiem-amfibische taakeenheid of taakgroep, waarbij de voorbereidingstijd om te worden ingezet minimaal is. Daarmee beschikt Nederland over een eigen onmiddellijk inzetbare capaciteit. Er hoeft bij wijze van spreken maar op de knop te worden gedrukt om onmiddellijk een team van vloot en mariniers in te zetten. Groot belang wordt gehecht om deze inzetgarantie als Navy-Marine Corps team te kunnen blijven geven. Voortkomend uit het verbeteren van operaties vanuit het kerndomein van de mariniers, het kustgebied, werken wij ook aan het verder ontwikkelen van hoogwaardig militair optreden aan land. De capaciteit die het Korps Mariniers in huis heeft op het gebied van speciale operaties kan beter worden benut. De afgelopen jaren zijn programma's gestart om iedere marinier te trainen tot het vaardigheidsniveau maritime special operations capable (MARSOC). Dit is het vaardigheidsniveau dat marinierseenheden in staat stelt om op een professionele en effectieve manier special operations forces (SOF) te ondersteunen. Sterker

‘Sinds de oprichting van het Korps Mariniers in 1665 wordt een beroep gedaan op onze amfibische expertise, expeditie mindset en snelle inzetbaarheid wereldwijd.’ Op de foto: Een boardingteam aan boord van een dhow, Golf van Aden, 18 augustus 2012. (foto Eva Klijn/MCD)

nog, uit deze capaciteit kan, binnen de kaders van onze gereedstellingssystematiek en de aanschrijving gereedstelling van de CDS, in de nabije toekomst een taakeenheid voor langere duur worden voorbestemd voor specifieke taakstellingen binnen het domein van speciale operaties. Dit biedt Nederland de mogelijkheid om deze nichecapaciteit vaker en op meer plekken in te zetten. Met het verder ontwikkelen van deze kerncompetentie komt het Korps Mariniers tegemoet aan een groeiende nationale en internationale behoefte.

Wat ik hier met nadruk ook wil noemen is het verbeteren van onze competenties in het informatiedomein. In feite is er sprake van een nieuwe wapenwedloop: een technologiewedloop die is ingegeven door een informatiewedloop. Deze wedloop valt niet te stoppen, hooguit iets te reguleren. Wij hebben er echter voor te zorgen dat wij ook als mariniers onze tegenstanders voor blijven op dit punt. Dit betekent eenvoudigweg dat we slimmer moeten zijn dan de opponent en anders moeten denken dan anderen. Alleen door te beschikken over en het delen van superieure informatie kan besluitvorming beter en sneller. Alleen dan bevindt het besluitvormingsproces zich binnen de OODA-loop van de tegenstander. Het streven is volledige situational awareness en situational understanding. Dit vergt informatienetwerken en analysecapaciteit.

Last but not least, ook de individuele marinier moet zichzelf blijven verbeteren, om in deze turbulente en

onvoorspelbare wereld van toegevoegde waarde te blijven. Van hem wordt een zeer flexibele mindset en een can-do-benadering verwacht, passend bij expeditionair optreden. Mariniersoptreden vraagt om doortastende, creatieve mensen met inzicht, inlevings-, aanpassings-, en incasseringsvermogen, die doorgaan waar anderen stoppen. Mariniers die grenzen verleggen en *out of the box* durven denken. Die mariniers hebben we.

Tot slot

Sinds de oprichting van het Korps Mariniers in 1665 wordt op ons een beroep gedaan: op onze amfibische expertise, expeditionaire mindset en snelle inzetbaarheid wereldwijd. Toen en nu staan mariniers paraat ter bescherming van Nederlandse belangen en die van de internationale gemeenschap. De huidige turbulente tijden en razendsnelle ontwikkelingen stellen ons voor grote uitdagingen. Dat is logisch: als de wereld verandert, heeft dat zijn weerslag op het Commando Zeestrijdkrachten en dus op het Korps Mariniers. Het zal de nodige inspanning kosten om alle aspiraties ook de komende jaren waar te kunnen maken. We gaan deze uitdagingen met kracht en volharding aan. Want het Korps Mariniers is en blijft een kracht ten goede, zo wijd de wereld strekt.

BRIGGENMARNIS mr. R.G. (Richard) Oppelaar is sinds 2012 commandant van het Korps Mariniers.

CARTOON

Zorgzaam verzekerd.

Dé zorgverzekeraar voor defensiepersoneel

Waarom verzekeren bij Zorgzaam?

- Nauwe samenwerking met SZVK
- Opgericht door vakbonden voor defensiepersoneel
- Eén verzekering voor het hele gezin
- Uitgebreide keuze in aanvullende verzekeringen
- Met een aanvullende verzekering bij plaatsing of vestiging in het buitenland 200% dekking van het Nederlandse tarief
- Volledige vergoeding voor acute zorg in het buitenland met een aanvullende verzekering
- Eigen helpdesk met speciaal Zorgzaam-team
- Regel uw verzekeringszaken online met Mijn Zorgzaam
- Pakketkorting op overige verzekeringen bij Univé

Direct weten wat uw premie wordt?
Ga snel naar **www.zorgzaamverzekerd.nl**
of bel 072 - 527 76 77.

Het artikel 'Energie is een wapen', door KLTZ (TD) dr. ir. Paul Schulten ESMD en LTZ1 (TD) ing. Joos Bongartz uit Marineblad nr. 6 2015, heeft tot onderstaande reacties geleid.

Energie is geen wapen

'Met waardering heb ik het interessante artikel over het energie-efficiënte schip gelezen. Dit zijn boeiende ontwikkelingen waarover de auteurs een inspirerend artikel hebben geschreven. Zij pleiten daarin voor meer aandacht voor energiezuinige technologie.

Ik kan de technologische argumenten goed volgen, maar haak af bij het pleidooi voor verandering van mentaliteit en doctrine. Dat lijkt mij meer ingegeven door de inmiddels veelvuldig voorkomende operaties in het lage deel van het geweldsspectrum dan door wat in het ultieme geval van de marine en dus van haar operationele eenheden kan worden gevraagd. Aan het slot van het artikel bepleiten de auteurs zelfs het invoeren van *slow steaming* concepten bij de marine. Het aardige is dat we daarmee, midden in de Koude Oorlog, in de jaren tachtig, al enige ervaring hebben opgedaan en deze wil ik hierbij in herinnering brengen.

Tijdens de eskaderreis van februari t/m mei 1982 naar de West en de oostkust van Noord-Amerika had de KM problemen met de exploitatie. Aan de eskadercommandant werd opgedragen zoveel mogelijk op brandstofverbruik en dus -kosten te besparen. Ik was toen stafofficier operaties. Met mijn collegae-stafofficieren moest ik een oefenprogramma maken waarbij zo min mogelijk brandstof werd verbruikt. Dat bereikten wij onder meer door 's nachts de schepen te laten drijven (*speed zero*) en dan slechts synthetische oefeningen te laten uitvoeren, door de startposities van de eskaderschepen van de ene *serial* zorgvuldig af te stemmen op hun verwachte eindposities van de vorige en door de schepen op te dragen zo min mogelijk gebruik te maken van hun hoofdvaartturbines. Het lukte zodoende in twee weken oefenen nabij Norfolk een miljoen gulden op brandstof te besparen!

Om toch de *fighting spirit* en de operationele gedrevenheid niet te verliezen programmeerden wij aan het eind van iedere oefenweek een grotere oefening, waarbij hoge vaarten niet geschuwd moesten worden en zelfs werden opgedragen. Doemde er een dreiging op dan moesten de fregatten subiet overgaan op de hoofdvaartturbines. Wij verwachtten dan vaarten tot 28 knopen. Wat bleek: de saaie oefeningen en het verbod zelfs aan overgaan op hoofdvaartturbines te denken hadden een verlamdend effect op de bereidheid nu wel onmiddellijk te reageren, op het gaan lopen van hoge vaarten en op het vereiste agressieve opereren met het schip. De staf moest soms zelfs opdracht geven tot het lopen van hoge vaart. Ondanks de instructies in de regelseinen was de operationele leiding van de schepen uiterst terughoudend geworden om, ook als het nodig was, niet energiezuinig te opereren. Dat is dus mijn boodschap: geweldsaanwending op zee verstaat zich niet altijd met energiezuinig opereren. Commandanten en andere operationele officieren moeten zich voortdurend blijven afvragen wanneer zij wel en wanneer zij niet zuinig moeten zijn met energie. Ik draai de door de auteurs gebruikte formulering van 'operationele noodzaak' derhalve om: wij moeten niet ten koste van alles energie-efficiënt proberen te zijn als de operationele omstandigheden hoge vaart en energie-onzuinigheid vereisen. Ook wat betreft het ontwerp van oppervlakteschepen, met een scheepshuid van luttele millimeters, moet bedacht worden dat de potentie van hoge vaart en grote wendbaarheid de kwetsbaarheid zullen verminderen.

Energiezuinigheid is geen wapen. Het is geen "werktuig om iemand aan te vallen of om zich te verdedigen". Maar – en daarin hebben de schrijvers gelijk - het is wel een "enabler", een van de randvoorwaarden om op termijn gevechtskracht te kunnen blijven leveren.'

VADM b.d. drs. W.J.E. van Rijn
SOO-EKD in 1982 en 1983

'Ik heb met veel plezier het artikel van de collega's Schulten en Bongartz gelezen. Het is mij duidelijk dat beide heren de essentie van de Operationele Energie Strategie hebben onderkend. De ambitie die in deze OES is neergelegd is van zo'n omvang dat diepe vragen over bouw en inzet van schepen nodig zijn om die ambitie te kunnen halen. Het kan geen toeval zijn dat deze strategie voor 2050 is omschreven die met twee tussenstappen via 2030 is geconcretiseerd. Defensie hoopt, en ik denk zelfs verwacht, overduidelijk veel van nieuwe doorbraaktechnologie. Ik denk terecht omdat er ten eerste in 35 jaar veel mogelijk is en ten tweede de operationele winst dan zeer groot zal zijn. Goed dat nu, bij vervangingsprogramma's al wordt nagedacht om de eerste stappen te maken. Dat men daarbij zowel kijkt naar alternatieve energie als naar energieverbruik is bemoedigend.

Nog leuker is het echter om te zien dat de schrijvers de bijna "godlasterlijke" vragen durven stellen aan de operationele eisenstellers of hun eisen wel zo essentieel zijn. De vraag of een schip hard moet kunnen varen is niet alleen een heel realistisch maar is mijns inziens cruciaal voor de toekomst van militaire slagkracht. Snelheid was, en ik benadruk was in dit geval, essentieel toen geschut kort dragend was en manoeuvreren tactisch een vereiste. In een tijd van lange afstandwapens en onbemande platformen is die tactiek aan heroverweging toe. Ik wens de schrijvers succes toe in het vinden van de antwoorden, want die zijn er volgens mij. Maar meer nog sterkte in het blijven stellen van de vraag want ze zal met enige regelmaat tot heftige reactie uit het operationele vakgebied leiden. Hou vol is mijn advies. Put moed uit het feit dat dezelfde weerstand ooit werd opgeworpen toen schepen niet meer van hout maar van staal konden worden gebouwd (staal zou zinken ☹) of toen de zeilen werden verwijderd (wat nu als de motor uitviel ☹). De OES vraagt, eist deze operationele heroverwegingen. Bravo dus om dit artikel te schrijven.'

KLTZ b.d. P.J. van Maurik

Reactie auteurs

'Wij zijn blij dat ons artikel diverse reacties oproept. Dit betekent dat het onderwerp de aandacht krijgt die het verdient. We constateren dat beide recensenten het grotendeels met ons eens zijn. Uiteraard zijn wij het met VADM Van Rijn eens dat tijdens daadwerkelijke acties een marineschip zonder energierestricties moet kunnen opereren. Maar juist om dit in de toekomst te kunnen blijven doen, zijn fundamentele wijzigingen nodig. Niet alleen wijzigingen in het technologische domein, maar wat ons betreft ook wijzigingen in het operationele domein. We moeten serieus bezien of we hetzelfde operationele resultaat kunnen halen met energie-efficiëntere doctrines. Immers, zoals VADM Van Rijn terecht opmerkt, energie is een belangrijke *enabler*. Maar we moeten ervoor waken dat onze energiebehoefte geen *disabler* wordt.'

column

Het Korps is 350 jaar geworden, een hele prestatie in een weinig militair land dat nogal nonchalant omgaat met zijn eigen geschiedenis. Het is eigenlijk nog indrukwekkender: alles wat onze samenleving vandaag belangrijk vindt, strookt niet met wat het Korps hoog in zijn vaandel heeft staan. Individuele zelfontplooiing versus het groepsbelang; gemak en comfort versus afzien en ontberingen; ieder zijn eigen mening en polderen tot we eruit komen versus de korporaal vertelt en uitvoeren mars. Toch spreekt het Korps tot veler verbeelding en mariniers weten als geen ander hierop in te spelen. Van flitsende filmpjes tot gelikte interviews, van kleurrijke TV-programma's tot in de puntjes verzorgde jubileumboeken: het concept marketing lijkt wel door het Korps uitgevonden. Maar het succes van het Korps berust op veel meer dan een goed imago.

Centraal staat de professionaliteit van de marinier, oftewel zijn *skills and drills*. Deze worden tijdens de opleidingen erin geramd, en uitgebouwd tijdens de berg -en wintertraining in Noorwegen. Het Korps voert deze training (bijna) jaarlijks uit, gebaseerd op een waterdichte logica. Want als je met je buddy in de Arctische kou kan overleven, en vervolgens nog vechten ook, dan kan je dat in principe overal ter wereld, in alle omstandigheden. Leidend is het motto *train as you fight*, een concept dat overigens onder druk ligt door onze risicomijdende maatschappij en de patat/Xbox generatie. Misschien dromen veel jongens van een toekomst als F-16 vlieger, maar voor diegenen die echt militair willen worden, blijft marinier zijn het summum.

'Voor diegenen die echt militair willen worden, blijft marinier zijn het summum'

De Korpsgeest wordt omschreven als het bindmiddel van het Korps. Deze blijft lastig in te woorden te vatten, zeker voor een buitenstaander. 'Heeft u hem al gezien, de Korpsgeest?' twitterde iemand na een TV-programma. Toch is dit *esprit de corps*, of de houding 'één voor allen, allen voor één' het belangrijkste wapen van het Korps, met als essentieel onderdeel een uniek gevoel voor humor. In de trant van: 'Wat ging er door u heen toen u de terrorist doodschoot?' Antwoord: 'Een lichte terugslag'. De humor is vaak donker, Brits onderkoeld met zelfspot, een tikje vrouwonvriendelijk en soms fysiek. Dit om het eigen afzien te verlichten of te relativeren, wat overigens goed kan door het afzien van een ander even te vergroten. Over het algemeen is de humor van de marinier zoals het optreden van het Korps: tot de grenzen, en als het even kan, er gierend overheen.

Terwijl het Korps goed was toegespitst op het expeditionaire optreden na 1989, kwam zijn bestaansrecht afgelopen jaren toch soms in het gedrang. Politieke besluitvormers en managers blijken moeilijk de waarde van iets immaterieels zoals de Korpsgeest in te zien, daar zij alleen in efficiency modellen denken. Deze zijn niets waard in gevechtssomstandigheden, maar een goed gemotiveerd, getraind en hecht team van mariniers is dat wel. Nederland mag zich rijk rekenen met deze unieke eenheid die het land 350 jaar lang met toewijding heeft gediend. De vloot mag trots zijn dat het Korps amfibisch blauw is gebleven. En de mariniers? Die bouwen een feestje. Want ook dat kunnen zij goed.

Mr. S. (Sergei) Boeke,
voormalig marineofficier,
is onderzoeker aan de
Universiteit Leiden, Campus
Den Haag.

Gereedstelling marinierseenheden

Na de CZSK brede reorganisatie van juli 2013 is de Commander Netherlands Maritime Forces (COMNLMARFOR) verantwoordelijk voor de gereedstelling van zowel mariniers- als vlooteenheden en voor de (joint) samengestelde eenheden voor maritieme en amfibische operaties.

(foto WO C. Artigues/ NAVO)

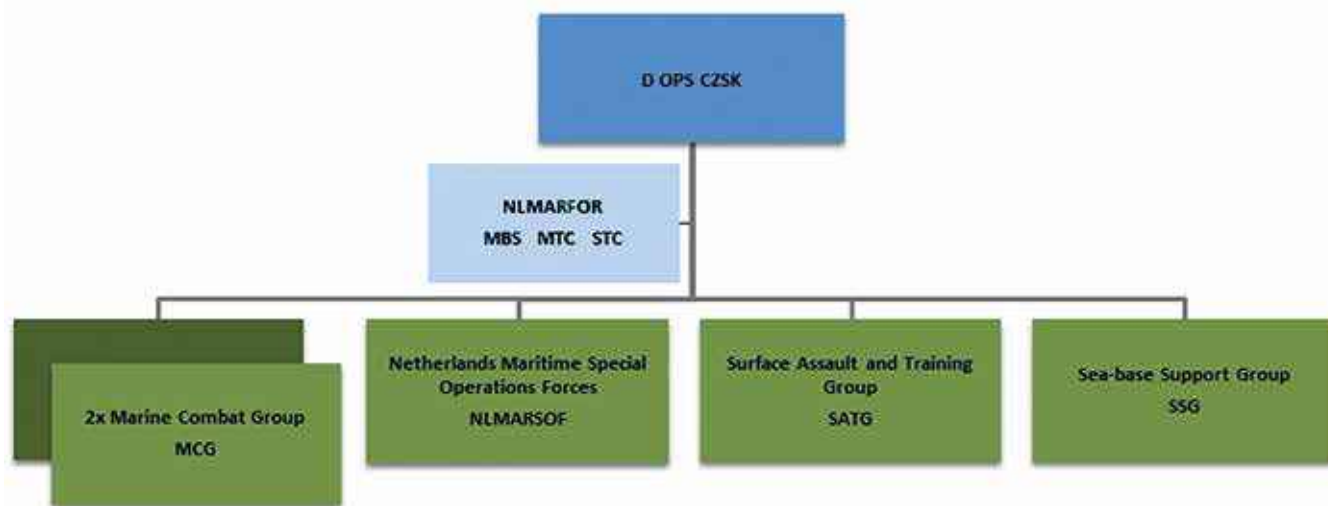
Operationeel gereed stellen kent de deelaspecten opwerken en bestendigen. Een eenheid is 'inzet gereed' als deze vanuit de status 'operationeel gereed' missiegericht is opgeleid, getraind en uiteindelijk gecertificeerd voor het uitvoeren van voorzienbare taken in het missiegebied. Dit artikel beschrijft de recente en toekomstige ontwikkelingen rond het gereed stellen van marinierseenheden.

Het opwerkprogramma van marinierseenheden en de *MARine Readiness Check* (MARC) is inhoudelijk absoluut niet één op één vergelijkbaar met de *Sea Acceptance and Readiness Check* (SARC). Het opwerken van een schip (bemand wapensysteem) is iets anders dan het opwerken van een *Raiding Squadron* of *Marine Combat Group* (eenheid bewapende mannen). Deze eenheden

zijn onderling niet te vergelijken en dat moeten we ook niet willen. Maar wat wel overeenkomt zijn de punten die door COMNLMARFOR zijn benoemd. De opwerksystematiek geeft houvast en richting aan het programma van de eenheden en hun personeel. Structuur en borging van kwaliteit is de kracht van de huidige opwerksystematiek van het CZSK.

COMNLMARFOR CDR R. Kramer heeft het als volgt verwoord:

'De SARC-systematiek vormt sinds 2001 de ruggengraat van het opwerken van onze vlooteenheden. We hebben de hele Marine sinds 2001 al een paar keer verbouwd, maar de SARC-systematiek vormt zonder discussie de harde kern van het opwerken van de vlooteenheden. De kracht van het systeem zit hem in de vaste structuur

Figuur 1, operationele marinierseenheden in Nederland.

en de herkenbaarheid van de stappen die de eenheden doorlopen tijdens het opwerken. Juist in de enorm dynamische omgeving van de afgelopen 15 jaar heeft de SARC-systematiek houvast geboden. Het is belangrijk dat de komende jaren ook de recent geïntroduceerde MARC-systematiek dit houvast gaat bieden aan de marinierseenheden. Er zullen de komende jaren veel onzekerheden blijven of zelfs nog bijkomen, juist daarom is het belangrijk om een solide en herkenbare basis voor het opwerken te hebben, die garant staat voor kwaliteit. De SARC/MARC-systematiek leent zich bij uitstek om eenvoudig en in begrijpelijke taal doelen te stellen waar de eenheden zich op kunnen focussen. Daarbij horen zeepkist sessies van commandanten en chef der equipages die uitleggen wat de volgende stap is in de keten, wat de eenheid aan het eind daarvan dan moet kunnen, maar vooral ook wat de eenheid dan nog niet hoeft te kunnen. Mits goed uitgevoerd geeft dit focus en rust binnen de eenheid, wat het welzijn en het plezier in het werk van iedereen ten goede komt.'

In dit artikel wordt de wijze van opwerken van de marinierseenheden toegelicht door aan te geven welke uitgangspunten en doelstellingen ten grondslag liggen aan het opwerk- en bestendigingsprogramma en de MARC systematiek. Vervolgens licht ik toe hoe keuzes worden gemaakt en prioriteiten worden gesteld. Zo kom ik tot een schets van het huidige opwerkprogramma van diverse eenheden. Ik besluit met een doorkijk naar de toekomst.

BLUF (Botom Line Up Front)

De voorziene *endstate* is dat eind 2016 alle operationele eenheden van het Korps Mariniers een kwalitatief hoogwaardig, grotendeels gestandaardiseerd, opwerk- en bestendigingsprogramma doorlopen. Met deze wijze van gereedstellen wordt het verschil tussen Operationeel Gereed (OG) en Inzet Gereed (IG) zo klein mogelijk gemaakt om de onmiddellijke inzetbaarheid van marinierseenheden te kunnen garanderen, over de gehele wereld en onder alle omstandigheden.

Uitgangspunten en doelstellingen

In juli 2013 zijn de operationele eenheden van het Korps Mariniers ingrijpend gereorganiseerd. Daarbij is ook gekozen om een nieuwe gereedstellingsystematiek te introduceren die beter aansluit bij de systematiek van de vlooteenheden van het CZSK. Een onafhankelijke trainingsstaf, *Marine Training Command* (MTC), en certificeringsautoriteit, commandant MTC (C MTC), werden gevormd ter ondersteuning van het gereedstellen van de operationele marinierseenheden in Nederland.¹

Bij het vormgeven van de nieuwe gereedstellings-systematiek is gebruik gemaakt van de ervaringen bij het missiegericht opwerken. Missiegericht opwerken geschiedt altijd al met de ondersteuning van externe trainingsteams. Eenheidscommandanten zijn en blijven daarbij eindverantwoordelijk voor de getraindheid van hun eenheid. Een eenheidscommandant kan dat echter niet zonder de ondersteuning van trainers, goede trainingsprogramma's en een certificerende instantie. Tijdens missiegerichte trainingen blijft de eenheid voor een vaste periode bij elkaar. Hierdoor is de focus puur op de aankomende missie en treedt minimale verstoring op van het trainingsprogramma. Deze werkwijze wordt als zeer positief ervaren en leidt tot kwalitatief betere training.

Dezelfde uitgangspunten en randvoorwaarden vormen nu de basis voor het reguliere (niet missiegerichte) opwerken tot operationeel gereed van de marinierseenheden. Het ultieme doel is hierbij de status Operationeel Gereed (OG) nagenoeg gelijk te laten zijn aan de status Inzet Gereed (IG).

Operationele gereedheid is de optelsom van personele en materiele gereedheid en geoefendheid (PG + MG + GO = OG). De ultieme vorm van gereedheid wordt bereikt als de eenheid, na het doorlopen van een missiegericht opwerktraject, inzet gereed is (OG + MGO = IG). Missie specifieke eisen bepalen hoe het traject van operationeel gereed (OG) naar inzet gereed- (IG) eruit ziet. Het gereedstellen van eenheden betreft dus zowel het samenstellen, het opwerken als het bestendigen van een opgewerkte (sub)eenheid.

Van AGCDS naar training- en oefenprogramma

De opdracht tot en plannen van de gereedstelling van eenheden verloopt *top-down* van CDS tot uiteindelijk de commandant van een eenheid (zie figuur 2). De Directeur Operaties (D-OPS) stuurt namens de Commandant der Zeestrijdkrachten alle operationele eenheden van vloot en mariniers direct aan. De planning van de activiteiten voor het opwerken en bestendigen van deze operationele eenheden is vastgelegd in het Operationele Jaarplan (OJP).

De uitdaging in dit proces zit hem in het vaststellen van het **operationeel profiel** waarvoor marinierseenheden worden opgewerkt. Afgeleid van het amfibische en expeditieaire concept van opereren kan een traditioneel opwerkprogramma relatief eenvoudig worden opgesteld en gepland. In de praktijk echter worden marinierseenheden ingezet in kleine gespecialiseerde teams. Als *Vessel Protection Detachment* (VPD) ter bescherming van koopvaardischepen, als *(Enhanced) Boarding Element* (EBE) tegen piraten en drugstransporten, als trainingsteam voor het opleiden van Iraakse *Special Forces* (Bagdad) of Koerdische *Peshmerga* (Erbil). Dit type inzet is heel specifiek en gebeurt door niet-organieke, taakgeorganiseerde teams. Hiervoor voldoet een standaard opwerkprogramma niet en zou het verschil tussen operationeel gereed (OG) en inzet gereed (IG) ongewenst groot blijven.

Op basis van de huidige inzet, de te verwachten inzet voor de komende 3 jaar en potentiële ontwikkelingen van de vraag naar mariniers capaciteiten op de langere termijn, is het operationeel profiel voor de marinierseenheden de afgelopen jaren aangepast. Meer amfibisch, meer

maritiem expeditieair en meer gespecialiseerd op het niveau van individu en kleine teams. De term *'Maritime Special Operations Capable'* (MARSOC) is aan deze ontwikkeling gekoppeld. MARSOC is voor een marinierseenheid een operationeel profiel, net zoals het NRF-profiel of *Caribbean Guard Ship* dat is voor een vlooteenheid. Het stuurt de inhoud van het opwerkprogramma dat wordt voorbereid door de staf MTC en uitgevoerd in samenwerking met de marinierseenheid.

Het MTC legt de doelstellingen en benodigde middelen per trainingsonderwerp vast in zogenaamde *Training Support Packages* (TSP). Dit helpt de kwaliteit te borgen en maakt het opwerkprogramma transparant, meer objectief en controleerbaar. Ook helpen de TSPs bij het zogenaamde vraag en aanbod management en het beheren en beheersen van het gebruik van schaarse middelen.

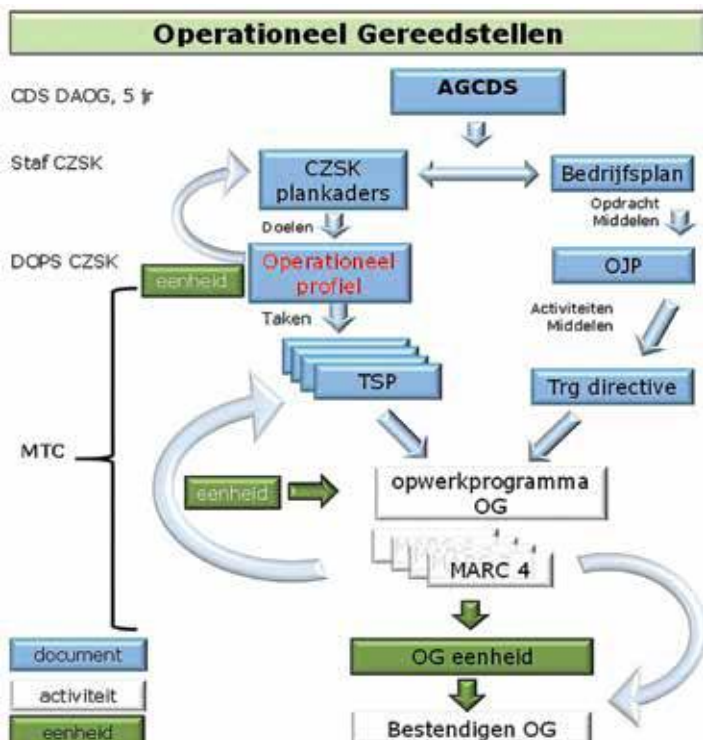
Primair verantwoordelijke voor de status van een operationele eenheid is en blijft de betreffende commandant. Het gaat hierbij om de commandant van die operationele eenheden die in de lijn (hiërarchisch) rechtstreeks onder D-OPS vallen. Voor mariniers dus om de Commandanten van 1&2 *Marine Combat Group* (MCG), NL *Maritime Special Operations Forces* (NLMARSOFF), de *Sea Based Support Group* (SSG) en de *Surface Assault and Training Group* (SATG).

Deze eenheden worden bij het opwerken ondersteund door ervaren trainers vanuit het *Marine Training Command* (MTC) en/of *Sea Train Command* (STC). De Commandanten MTC en STC zijn voor CZSK de opwerkautoriteit, normsteller en bewaker van de kwaliteit van de operationele output van het CZSK. MTC en STC hanteren voor het opwerken in principe de SARC en MARC methodiek en rapporteren tussentijds en aan het eind hun oordeel over de operationele status van betreffende eenheid aan D-OPS.

De marinierseenheid die het traject van MARC 1 t/m 3 heeft voltooid is basis Operationeel Gereed (OG). Aanluitend ondersteunt het MTC het MARC 4 programma gericht op het MARSOC profiel.

Dit sluit aan op de bijdrage aan of daadwerkelijke inzet als *Vessel Protection Task Element* of onderdeel van een *Enhanced Boarding Task Element* of *Special Operations Maritime Task Unit*. Het aanvullende bestendigingsprogramma breidt de kennis en ervaring van de mariniers en de eenheid uit door onder extreme omstandigheden (bijv. jungle, desert) oefeningen te herhalen en uit te breiden in meer complexe scenario's en met gebruik van diverse ondersteunende *joint* en *combined* capaciteiten.

Operationeel gereede eenheden bestendigen hun OG niveau onder andere door deel te nemen aan oefeningen in brigade- of taakgroep verband, onder leiding van de *Maritime Battle Staff* van NLMARFOR of een internationaal commando zoals de UKNL *Amphibious Force*. In deze fase wordt ook met (*joint/combined*) ondersteunende capaciteiten (zgn *enablers*) geoefend.

Figuur 2, operationeel gereedstellen.

Vlnr LTKOLMARN Rob de Wit, LTKOLMARN Jur van Nee, MAJMARN Simon Peters, KOLMARN Freek Swart, LTKOLMARN JanWillem Scheltema, LTKOLMARN Ivo Moerman.

Ervaring C MTC tot nu toe

In een marinierseenheid staat het samenwerken van alle individuele mariniers centraal, ongeacht rang of stand. De basis vormt het leven en werken in de operationele omgeving. De operationele omgeving voor een marinier kent vele verschijningsvormen. Stedelijk gebied, woestijn, bergen, een schip, jungle, etc. Onder alle omstandigheden moet de marinier hier kunnen (over)leven, bewegen en veilig zijn taak kunnen uitvoeren. De basis hiervoor wordt in de initiële opleiding bij het mariniers opleidingscentrum (MOC) aangebracht. Deze basis bestaat zowel uit het aanbrengen van kennis en (fysieke) vaardigheden als uit mentale vorming van het individu en zijn rol in teamverband. Het opwerkprogramma van het MTC sluit hier naadloos op aan. Functionele opleidingen maken de marinier geschikt voor zijn specifieke rol in de eenheid. Het trainingsprogramma geeft ruimte aan de verdere ontwikkeling van individuele vaardigheden zoals scherpschutter, *combat life saver*, *infantry engineer*, radiobedienaar of *troop commander*. Iedereen wordt begeleid en uitgedaagd in het verbeteren van zijn functioneren in de eenheid. Dit gebeurt dan ook nog eens onder wisselende omstandigheden zoals optreden in verstedelijk gebied, een bergtraining en een wintertraining. Het doel hiervan is om de marinier en zijn eenheid steeds beter te laten functioneren, ongeacht de (operationele) omgeving waarin de taken worden uitgevoerd. Het mentaal vormen van de marinier acht ik zeker zo belangrijk als het trainen van het individu en de eenheid. Marinierseenheden voeren hun taak altijd en zo goed mogelijk uit en laten zich daarbij niet afleiden door die omstandigheden waar ze geen invloed op hebben. Kou, nattigheid, hitte, hoogte, vlaktes of bergen, het mag er niet toe doen voor eenheden die over de gehele wereld hun taak moeten uitvoeren.

Sinds 2013 worden mariniers afkomstig uit de initiële opleiding als geheel blok in een *Raiding Squadron* geplaatst. Dit *Raiding Squadron* doorloopt een uitdagend opwerkprogramma en aan het eind van het opwerkjaar is de jonge marinier ook als individu operationeel inzetbaar. Met deze werkwijze wordt het opleiden (MOC), trainen

(MTC) en vormen (MOC en MTC) van de marinier gerealiseerd in een vrijwel aaneengesloten periode. Deze systematiek legt een stevige en kwalitatief hoogwaardige basis onder de operationele eenheden van het Korps Mariniers. Dit levert een kwaliteitsimpuls op in vergelijking met de oude situatie waarbij mariniers uit de opleiding verspreid werden over diverse eenheden met ieder geheel verschillende programma's.

De opwerkssystematiek zorgt op eenheidsniveau ook voor een gestandaardiseerde wijze van oefenen en trainen. Dit komt ten goede aan de uitwisselbaarheid van de operationele eenheden en het inzetbaar maken van de marinierseenheden met een zo kort mogelijke reactietermijn. In de ideale situatie is de operationele gereedheid nagenoeg gelijk aan de inzet gereedheid (OG = IG).

Echter, in de praktijk zijn ingezette een-

heden taakgeorganiseerd en vrijwel nooit organiek qua samenstelling.

Met de huidige opwerkssystematiek is van iedere marinier bekend wat zijn kennis en vaardigheden zijn, wat zijn bijdrage is aan het taakgeorganiseerde eenheid of team en welke zaken voorafgaande aan daadwerkelijke inzet nog aandacht vergen.

'Het mentaal vormen van de marinier acht ik zeker zo belangrijk als het trainen van het individu en de eenheid'

Er is inmiddels dus sprake van een ketenbenadering waarbij het besef bestaat dat alleen optimale afstemming ervoor zorgt dat mariniers en marinierseenheden efficiënt en effectief gevormd, opgeleid en getraind worden. Het is nog een uitdaging de voorziene *endstate 2016* te realiseren omdat naast de personele gereedheid en geoefendheid ook de materiele gereedheid op orde moet zijn. Als C MTC ben ik ook groepsoudste van de mariniers en onder andere belast met een rol in het wapensysteem management. In de 'wereld' van het voorzien in en instandhouden van materieel zijn de effecten van de recente reorganisatie en de invoering van SAP nog van invloed op de beschikbaarheid van materieel. Ook de personele vulling zal in 2016 nog niet volledig op orde zijn. Dit geldt overigens niet alleen voor marinierseenheden maar voor geheel Defensie. In die wetenschap ben ik ervan overtuigd dat de operationele gereedheid en inzetbaarheid van mariniers en marinierseenheden op het hoogst mogelijke niveau zijn en kunnen blijven.

KOLMARN S.F.R. (Freek) Swart is Commandant van het Marine Training Command, tevens groepsoudste mariniers.

Voetnoot

1 Exclusief de operationele eenheden of detachementen van de mariniers in het Caribisch gebied.

De deployable NLMARFOR Maritime Battle Staff

Niet alleen het Korps Mariniers viert dit jaar feest, ook Netherlands Maritime Forces (NLMARFOR) jubileert en bestaat tien jaar. Reden voor een retrospectief duo-interview met het *Command team* van NLMARFOR.¹

Noorwegen, wateren rond Harstad, tijdens de oefening Cold Response, maart 2012. Vanuit Hr. Ms. Rotterdam landen Amerikaanse Mariniers met LCU's en BV's op de Noorse kust. (foto Sjoerd Hilckmann/MCD)

Als je door de gang van het gebouw *Zilvermeeuw* loopt, de 'thuishaven' van NLMARFOR *Maritime Battle Staff*, valt op dat er veel foto's van vlootvlagofficieren hangen en slechts drie van een kolonel der mariniers. Dat heeft alles te maken met het jonge bestaan van NLMARFOR, dat voor een deel geformeerd is uit het aloude Nederlandse Eskader. Daarom heeft de huidige Commandant van NLMARFOR Commandeur Rob Kramer veel voorgangers en zijn *deputy* – kolonel der mariniers Bas Brust – slechts drie. 'Moet mijn foto hier straks nog wel komen te hangen, nu we in formele zin geen *Commander Landing Forces* meer hebben, maar een *Deputy Commander Amfibische Taakgroep*?' vraagt Brust zich af. 'Natuurlijk wel,' antwoordt Kramer, 'het gaat om het *Command*

Team, dat de blauwe en groene kant van ons bedrijf vertegenwoordigt. En wat mij betreft met gelijke rechten en plichten.' Dat dit niet helemaal zo in elkaar steekt na de reorganisatie die NLMARFOR doormaakt, wordt verderop in dit verhaal duidelijk.

Terug naar 1 juli 2005, waarom is NLMARFOR in het leven geroepen?

Brust: 'Voor de oprichting van NLMARFOR waren destijds verschillende redenen. De eerste aanleiding kan waarschijnlijk worden teruggevoerd naar 18 april 1998 toen Hr. Ms. Rotterdam in dienst werd gesteld. Hiermee legde de Koninklijke marine geestelijk de kiel voor NLMARFOR. Langzamerhand werd duidelijk dat het

schip niet louter als een Amfibisch Transport Schip (ATS) ingezet moest worden, maar meer als een platform in grootschalige amfibische operaties. Daarmee werd het ATS omgedoopt tot *Landing Platform Dock* (LPD). Maar wie moest deze operaties gaan leiden, de Britten wellicht met wie de marine sinds 1972 nauw samenwerkte in het *United Kingdom / Netherlands Landing Force* en later *UK/ NL Amphibious Force* (UK/NL AF)? De marineleiding gaf destijds een duidelijk antwoord en die luidde gedecideerd “nee”, waarmee de marine haar ambitie duidde. Nederland zou in de toekomst zelf over een staf moeten kunnen beschikken die leiding geeft aan klein- maar ook grootschalige amfibische operaties. Het duurde echter nog tot 1 juli 2005 voordat NLMARFOR formeel werd opgericht. Ruim daarvoor was al de opdracht gegeven voor het bouwen van de tweede LPD, Zr. Ms. Johan de Witt. Op het nieuwe schip hield men al rekening met een staf ter grootte van een brigadestaf om grootschalige amfibische operaties te leiden. De Rotterdam was hier nooit voor ontworpen.’

‘NLMARFOR heeft in die tien jaar van haar bestaan wel een ontwikkeling doorgemaakt,’ legt Kramer uit. ‘In de begin jaren was de wens misschien wel hetzelfde maar werd dat toch anders ingevuld, zonder kwalificatie overigens want elke tijd kent zijn eigen dynamiek en uitdagingen. Ik kan me nog een artikel in *Alle Hens* herinneren, waarin werd gesteld dat NLMARFOR de “behoeftesteller” is en Doorn in dit geval de “leverancier” van parate marinierseenheden. We denken nu veel meer in effecten en daarmee meer holistisch. Wat willen we in een bepaalde oefening of tijdens missies bereiken, welke klus moeten we klaren? Op basis van dat antwoord vullen we de taakgroep. En aangezien iemand daarover de coördinatie moet hebben, is het logisch dat NLMARFOR deze taak op zich neemt.’

NLMARFOR is inderdaad de afgelopen jaren veranderd, in filosofie van optreden, maar ook organisatorisch. Vroeger bestond NLMARFOR uit wat nu ‘slechts’ één van de drie pilaren is, namelijk de *Maritime Battle Staff* (MBS), maar nu staat NLMARFOR in beginsel te boek als de opwerkkautoriteit van het CZSK. Wat inhoudt dat alle drie pilaren verantwoordelijk zijn voor de operationele gereedstelling van eenheden: (1) *Sea Train Command* (STC) voor schepen, (2) *Marine Training Command* (MTC) voor marinierseenheden en (3) MBS voor samengestelde eenheden. De MBS kan echter ook optreden als operationeel uitzendbare staf tijdens missies, met een commandeur aan het hoofd.

Welke verschijningsvormen kent NLMARFOR/MBS?

Brust: ‘In principe kent NLMARFOR MBS vier verschijningsvormen, waarbij de grootte van de staf afhankelijk is van de aan te sturen eenheid en het beoogde effect. NLMARFOR kan optreden als *Commander Task Force* (CTF), *Commander Task Group* (CTG), *Commander Mine Counter Measurement* (MCM) en in de grootste verschijningsvorm als *Commander Amphibious Task Group* (CATG). De staf van de eerste

drie verschijningsvormen wordt in principe louter door vlootpersoneel gevuld, het betreft namelijk het aansturen van scheepsverbanden. In de laatste verschijningsvorm – CATG – wordt de staf gevuld door vloot en mariniers, al dan niet aangevuld door stafleden van CZSK, van andere krijgsmacht delen (*joint*) of zelfs van andere landen (*combined*).’

‘Die laatste verschijningsvorm is ook de meest complexe, en wat mij betreft focussen we hierop in dit interview,’ vult Kramer aan, ‘want daarmee belichten we bij uitstek het *Navy – Marine Corps team*.’

Wat is de mechaniek en filosofie van CATG?

In de normale bedrijfsvoering bestaat NLMARFOR uit 60 werknemers. In haar grootste en meest complexe verschijningsvorm kan de (C)ATG uitgroeien tot 134 personen. Het fenomeen wat hier gehanteerd wordt is ‘rugnummers’, het aanvullen van een operationele staf door vooraf geïdentificeerd personeel elders in de organisatie. Bij het ter tafel komen van dit onderwerp, wijst commandeur Kramer in het CATG-organigram de posities aan die worden gevuld door personeel van buitenaf. ‘Kijk, het rugnummers is een tijdje uit de gratie geweest. Daardoor kregen we de organisatie bij

‘NLMARFOR is inderdaad de afgelopen jaren veranderd, in filosofie van optreden, maar ook organisatorisch’

grootschalige oefeningen maar moeilijk gevuld. Het personeel wilde wel, maar werd door lijnmanagers niet vrijgegeven. Heel begrijpelijk allemaal, maar haaks op de ambitie van de marine. Met NRF 2016 (*NATO Response Force*) op de achterhand heb ik wederom het rugnummers aan de orde kunnen stellen. Gelukkig was de Admiraliteitsraad (AR) gevoelig voor mijn argumenten.’ Wat lijkt op een glimlach, komt heel kort op het gezicht van Kramer te staan. Weer serieus: ‘Ten opzichte van vroeger hebben we wel één aanpassing gemaakt, we hebben namelijk meerdere functionarissen voor een positie aangemerkt, waardoor bij activering van NRF of tijdens strategische oefeningen de keuzemogelijkheid groter is. Ik heb in de AR verder ook aangegeven dat we steeds uitgaan van een minimale belasting van de organisatie door heel selectief te zijn in de keuze welke rugnummers we meenemen voor een oefening of missie. We nemen alleen mensen mee als het echt nodig is, want we realiseren ons terdege dat de normale werkdruk al hoog.’

Kolonel Brust neemt het A4’tje over waarop het organigram staat en wijst successievelijk alle branches aan met een veegbeweging over het papier. ‘De CATG heeft thans een brigadestafstructuur van branches 1 t/m 9 gekregen. Heel herkenbaar, nationaal en internationaal. Deze staf is uitstekend in balans en goed geëquipeerd om complexe amfibische operaties te leiden, maar er is geen redundantie. Ieder persoon heeft een unieke functie en kwaliteit. De staf is geheel van elkaar afhankelijk. Blauw (vloot) werkt voor groen (mariniers) en andersom. Deze

Zr. Ms. Johan de Witt met NH 90 in de wateren bij Tanzania, maart 2015, tijdens de missie Atalanta. (foto Zadrach Salampessy/MCD)

staf is compleet geïntegreerd. Wij noemen dit metaforisch "de rits", met aan de linkerkant de vloot en rechts de mariniers. In principe is de rits – ook noodgedwongen – volledig dicht. Desgewenst kan de rits iets of helemaal worden geopend. Bij complete opening wordt bijvoorbeeld vlootpersoneel losgeweekt en functioneert dan als zelfstandige CTG-staf. Daarmee kan de rest van de staf niet meer als CATG-staf functioneren, immers er is geen redundantie.'

In een aantal toonaangevende landen op amfibische operaties zoals USA, GBR en Zuid-Europese landen zie je dat er (nog) een complete groene staf en een complete blauwe staf bestaat. Deze staven kunnen onafhankelijk van elkaar functioneren. In de voorbereiding en bij de uitvoering van amfibische operaties bestaat er een harde scheiding tussen de CATF (*Commander Amphibious TF*, vloot) en de CLF (*Commander Landing Forces*, mariniers). Op zee is dan CATF de baas en op land CLF, met een wederzijdse ondersteuning in de ondergeschikte rol (*supporting – supported*). De vraag is wie nu in de overgang van schip naar strand de baas is of wanneer een *Transfer of Authority* plaatsvindt. Brust: 'Bij NLMARFOR speelt in de huidige omarmde organisatie deze discussie niet meer. NLMARFOR als CATG-staf heeft een *Commander ATG* en een *Deputy Commander ATG*. In de huidige bezetting wordt CATG ingevuld door een Commandeur en de DCATG door een kolonel der mariniers. CATG blijft te allen tijde de eindverantwoordelijke, ook voor de landoperaties. *Unity of Command*. Het betekent wel dat als nummer één "uitvalt", nummer twee – de Deputy – de gehele ATG overneemt, inclusief de schepen. Dan wordt ook niet iemand anders in geparachuteerd. Daarmee komen de eindverantwoordelijkheidstaak en adviesrol binnen de staf net iets anders te liggen.'

Wat vinden de Internationale partners ervan?

'De Amerikanen en Britten begrijpen nog wel onze keuze, maar de Zuid-Europese landen die we zo af en toe tegen komen tijdens *European Amphibious Initiative* (EAI) oefeningen vinden dit het uithollen van het concept,' onderwijst commandeur Kramer. 'Let wel, we hebben hier goed over nagedacht. En ik begrijp de gevoeligheid wel bij met name de groene mannen. DCOM [DCATG, red.] is mijn *primary advisor* voor landoperaties en daar luister ik heel erg goed naar. Persoonlijk zie ik hem als mijn gelijke en dat is geen lipservice, dat straalt ik ook echt uit. We hebben ook afgesproken – hoewel ik verantwoordelijk blijf – dat in principe hij met de *Tactical Headquarters* (TAC HQ) de wal op gaat om de landoperatie vandaar te leiden als dat noodzakelijk mocht zijn. Hij heeft voor die operatie dan Operational Control (OPCON). Operational Command (OPCOM) blijft bij mij als Commander. Hier is dus geen sprake van supporting – supported relationship. De commitment om welke operatie dan ook te ondersteunen is er meer dan in de situatie waar duidelijke taak- of zelfs domeinafbakening bestaat.'

'Even terug naar het begrip van anderen voor onze werkwijze,' haakt Brust in, 'Nieuw-Zeeland en Australië hebben ons begin van dit jaar uitgenodigd om ons concept toe te lichten. Ze vonden het geweldig en zien dat als de meest reële optie voor hun situatie. Met de huidige bezuinigingen waarmee het Verenigd Koninkrijk te maken heeft, sluit ik niet uit dat zij ook meer geïntegreerd moeten optreden. Tijdens *Bold Alligator* (BA14) vorig jaar hebben we dit systeem uitdrukkelijk beproefd en heel effectief, efficiënt en plezierig bevonden. In een zaal vol met generaals en admiraals gaf *Commander Combined Forces Maritime Component Command* (CFMCC) – een driesterren admiraal – tijdens het *Waterfront Symposium*

aan dat door onze structuur de Amerikaanse CATF en CLF – onze hogere *headquarters*, let op: meervoud – ook noodgedwongen meer moesten samenwerken om één set geconsolideerde orders naar ons te sturen. Ook de Amerikanen hebben vastgesteld dat zij eigenlijk één hoofdkwartier moeten hebben en meer moeten samenwerken. Gedurende BA14 vormden zij gezamenlijk het *Combined Amphibious Force* (CAF), maar *du moment* dat het kon, braken zij weer op en leidde dat helaas weer tot twee VTCs met onze groene en blauwe 1-Up, met een aantal tegenstrijdige orders van dien. Toch heeft onze volledig geïntegreerde staf, met één loket voor ontvangst van orders, de Amerikanen meer gedwongen samen te werken, wat ook hun eigen doelstelling was. Grappig en een mooi compliment.’

Wat zijn nu de voordelen van een volledig geïntegreerde CATG?

Het is heel menselijk om vooral of in beginsel te focussen op waar een organisatie- of bedrijfsvoeringverandering de fout in gaat. Of wat er verloren gaat. Het bedenken en uitwerken van de “what if” scenario’s wordt er bij Defensie met de paplepel ingegoten. Dat maakt een plan uiteindelijk alleen maar sterker. In deze gedachten wordt met name het verlies van een CLF als functionaris aangestipt. Brust: ‘Klopt, dat heb ik natuurlijk zelf ook gedaan. Per slot van rekening gaat het bij dit specifieke vraagstuk over mijn persoonlijke rol. Mijn rol en verantwoordelijkheden zijn er niet op achteruit gegaan. Persoonlijk heeft het mij juist meer verbreed. Ik dien ook over maritieme en nautische zaken na te denken. Niet heel erg diep, want daar zijn specialisten voor, maar toch. Andersom geldt dat ook en daar heb je het eerste voordeel te pakken: beter begrip van elkaars verantwoordelijkheden en *Battle Space*,’ en Brust kijkt hierbij Kramer aan, ‘We hebben het al over het ontbreken van de noodzaak om de commandostructuur gedurende amfibische operaties aan te passen. Het blijft voor de gehele taakgroep, maar ook daarbuiten, simpel: *Unity of Command* blijft ongewijzigd.’

Als Brust even een slok water neemt, gaat commandeur Kramer verder. ‘Eén van mijn stokpaardjes is *KISS [Keep It Stupid Simple]*, red.). Dat geldt voor structuur, bedrijfsvoering, maar ook bij het uitwerken van plannen. Door onze volledig geïntegreerde CATG-structuur zijn we in staat om sneller te plannen en sneller te besluiten. Er wordt immers niet door een blauwe staf en door een groene staf separaat gepland. Uiteraard kunnen we als gehele staf aan meerdere opdrachten tegelijkertijd werken, maar dat is steeds compleet geïntegreerd en zorgen COS en NG5 ervoor dat de *Core Planning Teams* regelmatig synchroniseren. Maar, wat mij betreft wordt de grootste winst gehaald door de personeelsreductie, omdat we geen twee volledige staven hebben. Dat geldt aan boord, maar ook op de wal. Een TAC HQ van ongeveer tien personen zorgt voor een kleine footprint aan wal. In de eerste jaren van NLMARFOR werkte NLMARFOR/MBS nog met een *CLF forward* wat veel personeel vrat. Een TAC HQ is er dan ook alleen maar om tijdelijk de *battle* aan te sturen of aan *Key Leader Engagement* te doen. Dit laatste kan zowel onder leiding van de DCOM zijn, als door mij. Dus ik sluit niet uit dat

ik ook nachten te velde maak.’ Een vette lach en een vingertje in de lucht van COM NLMARFOR vullen beide even de ruimte, zoals hem dat zo typeert.

Als laatste vraag: wat wordt er dan nu gereorganiseerd?

Brust: ‘Als CATG hebben we nu een brigadebranches-structuur, maar in de Zilvermeeuw formeel nog een planningsstructuur – zelfde aantal mensen, maar anders ondergebracht. Dat betekent dat iedere keer de organisatie een kwartslag gedraaid moet worden als je op oefening gaat. Heel onhandig.’

‘Bovendien,’ zegt Kramer, ‘trainde met name het personeel uit een OPS-branch nooit in de weken dat we niet op oefening waren. Immers we hadden in de oude structuur in de Zilvermeeuw geen behoefte aan een OPS-branch, althans dat was de gedachte. We waren alleen maar bezig met plannen van de volgende oefening. Dit is een misvatting gebleken. Tijdens oefeningen bleek steeds dat de OPS-branch in de Joint Operation Room veel te veel aan elkaar moest wennen en bereikten we nooit het gewenste niveau, terwijl het aansturen van schepen en eenheden juist cruciaal is. Door nu in een brigadestafstructuur te zitten als staf, geeft dat het personeel de gelegenheid om gedurende het hele jaar, in

‘Door nu in een brigadestafstructuur te zitten als staf, geeft dat het personeel de gelegenheid om gedurende het hele jaar, in alle situaties zijn eigenlijke functie uit te oefenen’

alle situaties zijn eigenlijke functie uit te oefenen. Ik zie alleen maar voordelen. Ik ben visueel ingesteld en zo’n brigadestafstructuur oogt ook lekker *lean and mean*.’ ‘Had u het nou over de organisatie of een marinier? U had toch stiekem een marinier willen zijn,’ grapt Brust. ‘Zullen we de metaforische rits nu maar even openzetten?’. Kramer lacht weer eens voluit. ‘Mooi man, NLMARFOR.’

Tot slot

Zoals in dit retrospectief duo-interview duidelijk is aangegeven, trad NLMARFOR/MBS het afgelopen anderhalve jaar op in haar nieuwe structuur, een geïntegreerde maritieme brigadestafstructuur. Gedurende grote internationale oefeningen zijn de bevindingen erg positief gebleken. Reden te meer om dit concept nog verder te verfijnen. Ook een reden voor internationale partners om NLMARFOR/MBS verder goed in de gaten te houden, zoals de Britse *Maritime Component Commander* tijdens de certificeringsoefening voor NRF 2016 liet weten en hiermee zijn waardering voor concept en stafwerk van de Nederlandse CATG uitsprak.

KOLMARN Bas Brust is plaatsvervangend commandant van NLMARFOR.

Noot

1 Het interview heeft in werkelijkheid niet plaatsgevonden, de auteur heeft ervoor gekozen zijn bijdrage in deze vorm weer te geven.

In deze rubriek komen leden aan het woord die zijn uitgezonden of in het buitenland zijn geplaatst. Deze keer is dat **KOLMARN S Rolf Springer (54 jaar)**. Hij is sinds augustus van dit jaar in Oslo geplaatst als defensie attaché (DEFAT) voor Noorwegen, Zweden, Denemarken en Finland.

Over Rolf Springer

Een belangrijk deel van zijn mariniersloopbaan heeft hij in Doorn doorgebracht, onder andere als commandant van het Eerste Mariniersbataljon (1-Marnsbat), chef staf en commandant van het Marine Training Command (MTC). Voorafgaand aan zijn huidige plaatsing als DEFAT heeft hij ruim drie jaar de functie van chef staf van de directie operaties bij de CDS in Den Haag vervuld. Daarvoor was hij zes maanden in Kabul geplaatst als *Chief A-7* bij de *NATO training Mission-Afghanistan*.

Wat houdt de plaatsing in?

'Als DEFAT is het mijn taak om kennis over de regio op te bouwen en bij te houden. In meer militaire termen het opbouwen van "*situational awareness*". Relevante (militaire) ontwikkelingen en gebeurtenissen worden op basis van dit situatiebeeld en in relatie tot de actuele Nederlandse (militaire) belangen en informatiebehoefte door mij als DEFAT gefilterd. In beginsel onderhoud ik daarbij nauwe contacten met de politieke afdeling op de ambassade(s). In mijn geval de ambassadeurs en plaatsvervangend ambassadeurs. Als DEFAT rapporteer ik gevraagd en ongevraagd aan de Defensiestaf of andere defensieonderdelen. Daartoe filter ik de beschikbare informatie, geef mijn appreciatie en plaats de informatie in de Nederlandse context. Als DEFAT word ik door mijn specifieke kennis, ervaring en netwerk in de landen van accreditatie als 'verlengstuk' van de Defensiestaf ingezet.

Tevens vervul je als DEFAT een representatieve functie en vertegenwoordig je de Commandant der Strijdkrachten in het ambtsgebied. Het ambtsgebied beslaat naast Noorwegen ook Zweden, Denemarken en Finland. Dit zijn de landen waarvoor ik ben geaccrediteerd.'

Waarom deze plaatsing?

'Sylvia, mijn vrouw, en ik wilden graag nog een keer een buitenlandplaatsing. Dit is, gezien mijn leeftijd, waarschijnlijk mijn laatste plaatsing, het was dus nu of nooit. Tot ons genoegen is onze wens uitgekomen. Met ons drieën, mijn vrouw, zoon en ondergetekende, zijn wij dus uitgezonden naar Oslo, in principe voor 3 jaar. Eind juli zijn we daadwerkelijk verhuisd naar Oslo. Zaterdag 1 augustus kwam de verhuizer aan en met de hulp van wat lokaal ingehuurd verhuispersoneel, werd de vrachtwagen keurig en in een hoog tempo leeggehaald.

KOLMARN S Rolf Springer tijdens een bezoek aan een eenheid in Zweden.

Echtgenote Sylvia en zoon Kjeld op het operagebouw in Oslo.

Het vergezellen van de nieuwe ambassadeur bij het overhandigen van haar geloofsbrieven aan de Koning van Zweden. Links KOLMARN'S Springer.

Maandag 3 augustus was het mijn eerste werkdag op de ambassade. Op de ambassade in Oslo werken 15 mensen dit is inclusief 2 stagiaires. De defensie-afdeling bestaat uit drie mensen. Met zijn drieën, zijn wij op defensiegebied het aanspreekpunt voor Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken en IJsland. Mijn collega richt zich primair op Denemarken en IJsland (hij is hier de DEFAT, ik ben niet in IJsland geaccrediteerd), samen doen we Noorwegen en ik richt me primair op Zweden en Finland.'

Hoe is het voorbereidingstraject verlopen?

'Ter voorbereiding heb ik zowel de militaire attaché cursus als de interdepartementale militaire attaché cursus gevolgd. Delen van beide cursussen zijn mede door Sylvia gevolgd. Op eigen initiatief zijn we ook direct met Noors begonnen. Sylvia en ik in Den Haag en Kjeld (onze zoon) in Kruisland, ons eigen dorp in Brabant. Sylvia en ik volgen via "Skype" nog steeds Noors en zullen dit nog wel even blijven doen om de taal goed onder de knie te kunnen krijgen. De uitdaging met de taal is dat men in Noorwegen allemaal goed Engels spreekt dus het is nu nog steeds erg verleidelijk om te switchen naar Engels.'

Wat zijn de werkzaamheden?

'Het leuke aan het werk is dat het heel erg afwisselend is. Ik ben op het moment van dit interview bijna drie maanden aan het werk en ben in deze tijd twee keer in Finland, één keer in Denemarken, vier keer in Zweden en op verschillende plaatsen in Noorwegen geweest. In Zweden heb ik de nieuwe ambassadeur vergezeld bij het overhandigen van haar geloofsbrieven aan de Koning van Zweden en de *change off command ceremony* van de CDS bijgewoond. Tevens gaf daar de commandant van de Zweedse landstrijdkrachten zijn visie op de toekomst en de huidige stand van zaken binnen de landmacht. C-ZSK mocht ik in Finland begeleiden bij zijn bezoek aan zijn Finse *counterpart*. In Noorwegen heb ik onder andere de presentatie over het verhogen van het defensiebudget door de Noorse minister van Defensie Ms. Ine Eriksen Soreide bijgewoond en heb ik het bezoek van de plaatsvervangend directeur beleid en plaatsvervangend directeur plannen begeleid en bijgewoond. Naar

aanleiding van de zaken die we hier opvangen worden soms formele of minder formele rapportages gevraagd en ongevraagd opgesteld om de juiste mensen in Nederland te informeren.'

Wat maakt deze plaatsing bijzonder?

'Na Curaçao, waar ik als luitenant met mijn vrouw mee mocht (zij werd toen door de KM uitgezonden), en de VS, waar ik op Quantico de *Amphibious Warfare School* heb doorlopen, is dit gezien mijn leeftijd de laatste kans op een plaatsing buiten Nederland. Als je het nu niet doet dan gebeurt het nooit meer. Als je het wel doet kun je, als het tegenvalt, er ook spijt van krijgen maar dan heb je het in elk geval ervaren. Toen wij dit plan aan onze zoon voorlegden was ook deze, ondanks zijn leeftijd, toen 14 jaar, meteen enthousiast. Ook onze 2 dochters waren meteen enthousiast en zagen alleen maar voordelen (lekker ski-adresje!). Oslo is vanuit Nederland goed te bereizen en we houden allemaal van skiën dus dat is een leuke bijkomstigheid.'

Wat levert het op?

'Dat is soms niet meteen helder en meetbaar. Het levert weer veel nieuwe ervaringen op en een bredere kijk op de wereld, in elk geval op dit deel van de wereld. Zo dacht ik voor vertrek dat Scandinaviërs allemaal min of meer hetzelfde zijn en dat wij eigenlijk best veel op Scandinaviërs lijken. Als je hier woont dan blijken er echter ook duidelijke verschillen tussen ons en de Scandinaviërs, maar ook onderling. Zo vinden bijvoorbeeld Finnen dat Zweden veel kunnen praten en dat het lang duurt voordat er actie wordt genomen. Finnen zelf zijn meer van actie en praten een stuk minder. In Noorwegen valt mij in het verkeer op dat een Noor op een voet en/of fietspad niet aan de kant gaat voor een ander. Tevens moet je in de stad bij zebrapaden heel goed opletten: voetgangers kunnen op ieder moment blind oversteken en als automobilist heb je hier maar rekening mee te houden.'

Brengt deze plaatsing nog extra uitdagingen met zich mee?

'Wij zien de leeftijd van onze zoon Kjeld als een uitdaging. Vijftien jaar is geen gemakkelijke leeftijd om je vrienden tijdelijk los te laten en nieuwe vrienden in een vreemde taal te maken. Hij gaat naar een Noorse school en moet dit jaar in het Noors zijn eindexamen doen. Dat is in elk geval een uitdaging voor hem maar ook voor ons, zijn ouders. Noors is de voertaal op school, dus hij moet alle zeilen bijzetten om de taal te gaan spreken.

Zoals gezegd hebben we naast een zoon ook twee dochters, van 24 en 22 jaar. Zij zijn in Nederland blijven wonen. Onze oudste, Quirine, woont nog in ons huis. Onze jongste dochter, Myrthe, studeert geneeskunde in Amsterdam en woont daar op kamers. Ja, we missen ze, ik coachte het hockeyteam waar onze beide dochters in speelden en ook dat is iets wat ik mis. Normaal verlaten kinderen het ouderlijk huis, in ons geval is dat omgekeerd. Gelukkig ben je als het nodig is zo terug in Nederland, of zijn zij in Oslo, en bestaan Skype en Whatsapp.'

Netherlands Maritime Special Operations Force

Van toen naar nu en verder

De Koninklijke Marine draagt met de *Netherlands Maritime Special Operations Force* (NLMARSOFF) bij aan de capaciteit binnen Defensie voor het uitvoeren van (maritieme) speciale operaties. Tegen de trend van steeds kleiner wordende krijgsmachten in, zijn SOF de laatste jaren in veel landen gegroeid. Dat geldt ook voor de speciale eenheden in Nederland; NLMARSOFF en het Korps Commandotroepen (KCT).

Mali, Gao, 1 juli 2015, tijdens de VN missie MINUSMA. Patrouille met MARSOFF. (foto Eva Klijn/MCD)

Het toegenomen belang van speciale operaties heeft niet alleen gevolgen voor de omvang en samenstelling van SOF. Het heeft ook gevolgen voor de wijze waarop speciale operaties worden georganiseerd en aangestuurd. In deze bijdrage sta ik stil bij de veranderingen die de maritieme speciale eenheden hebben ondergaan en in hoeverre ontwikkelingen op SOF gebied verder van invloed kunnen zijn.

Van toen naar nu

Met een oprichtingsdatum van 8 juli 2013 is NLMARSOFF een jonge organisatie. Maar dat wil niet zeggen dat de marine voor die tijd niet beschikte over eenheden voor het uitvoeren van speciale operaties. De oorsprong van de speciale eenheden van de marine ligt in 1959 toen de eerste kikvorsmannen werden opgeleid. Daarmee was een eerste stap gezet naar de oprichting van de vaste

kikkerploeg (VKP), later nationaal bekend als Amfibische Sectie en vervolgens Amfibisch Verkenningsspeloton. In verband met de integratie binnen de Britse *Special Boat Service* (SBS) stond de eenheid internationaal bekend als 7Troop SBS(NL). De eenheid was vooral belast met maritieme speciale operaties, later uitgebreid met een nationale anti-terreurtaak.

In het kader van de samenwerking met de Britse mariniers zijn in 1969 de eerste Nederlandse mariniers opgeleid tot *mountainleader*. Deze specialisten in het opereren in hooggebergte en arctische gebieden waren (en zijn) bij de diverse operationele eenheden ingedeeld. In de jaren negentig is een aantal van deze specialisten ondergebracht in het *mountainleader*peloton.

De Bijzondere bijstandseenheid Mariniers (BBE) is in 1973 opgericht n.a.v. de aanslagen tijdens de Olympische Spelen in München. De BBE maakt als antiterreureenheid

Definities

Special Operations: *Military activities conducted by specially designated, organised, trained and equipped forces using operational techniques and modes of employment not standard to conventional forces. These activities are conducted across the full range of military operations independently or in coordination with operations of conventional forces to achieve political, military, psychological and economic objectives. Political-military considerations may require overt, covert or discreet techniques and the acceptance of a degree of physical and political risk not associated with conventional operations.* (Bron: NAVO Allied Joint Publication for Special Operations 3.5)

Special Operations Forces (SOF): *Designated Military Special Units with specialized, highly focused capabilities, specifically organized, trained and equipped to conduct and support special operations.* (Bron: NAVO Allied Joint Publication for Special Operations 3.5)

sinds 2006 functioneel deel uit van het Stelsel van Speciale eenheden onder het Ministerie van Justitie (thans Veiligheid en Justitie). Hierbij is de naam van de eenheid gewijzigd in 'Unit Interventie mariniers' (UIM). Na een aantal jaren informeel te hebben samengewerkt als Lange Afstand Verkenningcompagnie (LAVERKCIE), zijn het Amfibisch Verkenningsspeloton en het *mountainleader*peloton in 2008 formeel samengevoegd tot de Maritieme Speciale Operaties compagnie (MSO) als onderdeel van het Gevechtssteunbataljon. In 2009 is een werkorganisatie opgezet waarin de MSO compagnie en de UIM hechter zijn gaan samenwerken. Het doel daarvan was om het aanwezige potentieel binnen deze eenheden beter te benutten en zo de capaciteit voor het uitvoeren van Speciale Operaties te vergroten.

Deze samenwerking is op 8 juli 2013 geformaliseerd met de oprichting van NLMARSOF. Voor het samenwerkingsverband opereerden de verschillende eenheden grotendeels onafhankelijk van elkaar; de BBE/UIM nationaal, en de kikvorsmannen en *mountainleaders* samen met hun Britse collega's voornamelijk internationaal. Binnen de *UK/NL Landing Force* (UKNL LF) opereerden ze vooral binnen het brigadeverband. Met het opgaan in één organisatie is dat veranderd. Het leverde niet alleen een grotere beschikbaarheid van operationele SOF teams op; door de grotere (maar nog steeds bescheiden) centrale staf was meer capaciteit beschikbaar om zelfstandig leiding te geven aan operaties. In 2011 en 2013 hebben SOF en reguliere marinierseenheden op deze manier intensief samen gewerkt tijdens de antipiraterij operaties Ocean Shield en Atalanta voor de kust van Somalië. En nog dit jaar heeft NLMARSOF met een zelfstandige *Special Operations Task Group* (SOTG) bijgedragen aan de VN operatie MINUSMA in Mali.

Taken NLMARSOF

Zoals uit de definities in de kaders blijkt kunnen SOF onder gevaarlijke omstandigheden belangrijke operaties uitvoeren die van strategisch belang zijn en een hoog politiek afbreukrisico hebben. Zo kunnen zij voor, tijdens en na conflicten worden ingezet voor een groot aantal taken, variërend van directe offensieve gevechtsacties (*direct action*), speciale verkenningen (*special reconnaissance*) en training en advies aan partners (*military assistance*).¹

NLMARSOF is bij uitstek geschikt voor het uitvoeren van deze operaties in een maritieme omgeving omdat zij over specifieke middelen en technieken beschikt om op en vanuit zee ingezet te kunnen worden. Dat kan boven- en onder water, met diverse vaartuigen, maar ook met helikopters en per parachute. In dit maritieme werkteerrein is NLMARSOF ook belast met het uitvoeren van *Advance Force* operaties, vooral gericht om bij amfibische operaties het toekomstige operatiegebied voor een hoofdmacht gereed te maken. Dat kan bijvoorbeeld door het observeren van landingsstranden en het uitschakelen van zogenaamde '*high value targets*' zoals commandocentra. Maritieme speciale operaties houden echter niet op bij de grens van water en land. Eenheden van NLMARSOF zijn ook in staat om diep landinwaarts speciale operaties uit te voeren, waarbij deelname aan MINUSMA een goed voorbeeld is. Deze taken worden voornamelijk uitgevoerd door het C-Squadron van NLMARSOF.

Op nationaal vlak levert NLMARSOF een bijdrage aan de nationale antiterreurencapaciteit. Hiervoor is het M-Squadron van NLMARSOF permanent beschikbaar om binnen de Koninkrijksgrenzen te worden ingezet als onderdeel van de Dienst Speciale Interventie (DSI) van de nationale politie waarmee dagelijks intensief wordt samengewerkt. Deze inzet vindt vooral plaats wanneer sprake is van grof geweld en grootschalige en complexe situaties.

Naast deze squadrons en een staf bestaat NLMARSOF verder uit een Training Squadron en een SOF Support Group. Deze zijn respectievelijk verantwoordelijk voor het verzorgen van de SOF opleidingen en de logistieke ondersteuning.

Toenemend belang van Special Operations Forces

De veiligheidssituatie is de afgelopen jaren sterk veranderd. De wereld wordt steeds complexer en veranderingen treden onverwacht op. Lokale conflicten kunnen zich overal voordoen en in korte tijd een groot uitstralend effect hebben. Zoals de gebeurtenissen 'na Parijs' hebben aangetoond vervagen daarbij de grenzen en kan een dreiging zich plotseling ook binnen de nationale grenzen aandienen. Juist in deze situatie zien we het belang van SOF toenemen. Het NATO Special Operations Headquarters (NSHQ) zegt daarover: 'SOF provide an inherently agile instrument ideally suited to this ambiguous and dynamic operational environment, allowing national and collective defense establishments to retain freedom of action while employing economy of force.'²

Organigram MARSOF.

Het NSHQ geeft daarvoor ook een aantal redenen. SOF zijn zeer goed getraind en kunnen onder moeilijke geografische en klimatologische omstandigheden opereren. Daarnaast zijn ze veelzijdig, flexibel en door hun relatief beperkte omvang en (logistieke) zelfstandigheid, zeer snel inzetbaar. Voorts zijn ze in staat om in een gebied met uiteenlopende dreigingen zeer precies geweld toe te passen en zo *collateral damage* te beperken. In de huidige veiligheidssituatie zijn juist SOF door deze eigenschappen zeer goed in staat in een vroeg stadium van een conflict ingezet te worden en zo een belangrijke wending te geven aan een zich nog ontwikkelende situatie. Daarmee kan met een naar verhouding beperkte inspanning een groot effect, ook op strategisch niveau, worden bereikt.

Gevolgen voor SOF

Dit besef heeft ertoe geleid dat SOF in veel landen de laatste jaren sterk zijn gegroeid. Ook in de Nederlandse krijgsmacht is sprake van groei geweest. Maar dit was vooral het gevolg van keuzes van de krijgsmachtdelen zelf om binnen de beschikbare ruimte op basis van prioriteiten extra mensen en middelen aan SOF toe te wijzen. Dit is begrijpelijk gezien de druk die de afgelopen jaren is ontstaan op deze eenheden. SOF zijn nagenoeg zonder onderbreking ingezet bij grotere en kleinere missies in het buitenland en het binnenland, of staan gereed voor inzet op korte termijn.

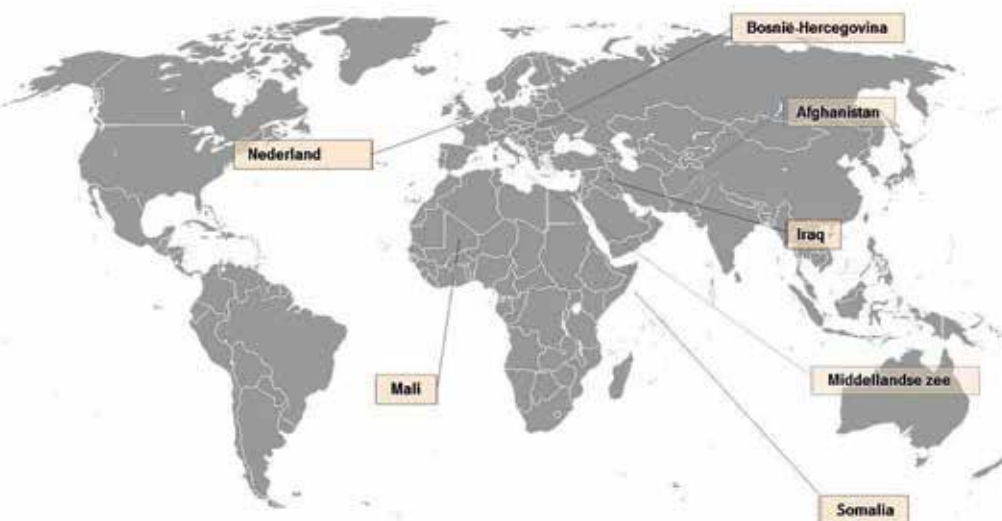
Het besef lijkt inmiddels te zijn ontstaan dat een doelmatige inzet van deze uitgebreide, maar nog steeds

grotendeels door de krijgsmachtdelen zelf aangestuurde, speciale eenheden gebaad is bij een verbeterde samenwerking en meer centrale aansturing. Zo heeft de minister van Defensie in 2011 versterking van de samenwerking bij Speciale Operaties als een van de intensiveringen aangekondigd.³ Dit zou enerzijds bereikt moeten worden door een intensievere samenwerking van SOF en reguliere eenheden. Anderzijds wordt het belang onderschreven voor een centrale (joint) aansturing van alle Nederlandse SOF. Deze verbeterde joint aansturing wordt in 2013 nogmaals door de minister genoemd als mogelijkheid om bij inzet eenvoudig te kunnen aanhaken bij internationale commandovoerings- en communicatiestructuren.⁴ Hiertoe heeft Nederland het voornemen uitgesproken om met enkele vaste partnerlanden periodiek een zogenaamd *Special Operations Component Command* (SOCC) gereed te stellen voor de NATO Response Force (NRF). Met andere woorden, centrale aansturing van SOF draagt bij aan de wens van de minister om internationale militaire samenwerking te intensiveren.

Ontwikkelingen in het maritieme SOF domein

Met alle actuele accentverschuivingen richting SOF is het interessant te constateren dat de Koninklijke Marine het belang van SOF al geruime tijd geleden heeft onderkend. Zo is de capaciteit voor het uitvoeren van speciale operaties vergroot. Op de eerste plaats door het samenbrengen van de verschillende speciale eenheden in wat nu NLMARSOF is. Dat heeft, weliswaar in bescheiden mate, geleid tot extra operationele capaciteit. Daarnaast heeft de invoering van één selectie en opleiding voor SOF operators tot vergroting van de onderlinge uitwisselbaarheid van de teams geleid. Dit is de flexibiliteit bij inzet voor internationaal georiënteerde SOF taken en de nationale antiterreurtaak ten goede gekomen. Een voordeel in een tijd dat de situatie niet alleen in het buitenland, maar ook (letterlijk) op onze eigen stoep onveiliger is geworden.

Op de tweede plaats heeft CZSK al in 2009 de versterking van de samenwerking tussen reguliere marinierseenheden en NLMARSOF vastgelegd in de maritieme visie.⁵ In dat jaar is bij de operationele marinierseenheden het *Maritime Special Operations Capable* (MARSOC) concept geïntroduceerd. Aanleiding voor dit gezamenlijk optreden was dat bepaalde missies vragen om meer gevechtskracht en voortzettingsvermogen dan de SOF organiek bezitten. Daarnaast zijn er situaties waarbij de organiek aanwezige vaardigheden en capaciteiten van SOF niet per se zijn vereist. Het komt voor dat reguliere infanterietaken aan SOF worden toebedeeld teneinde risico's te beperken. SOC-eenheden kunnen met een

Operaties van maritieme Special Operations Forces sinds 1997.

gericht gereedstellingsprogramma voor dit segment worden ingezet. Op deze wijze opereren de SOF- en SOC-eenheden complementair aan elkaar en worden de eigen specifieke capaciteiten en kenmerken optimaal benut. De MARSOC module maakt nu standaard deel uit van het gereedstellingstraject van de *Raiding Squadrons* van de *Marine Combat Groups* (MCG). Dit samenwerkingsconcept heeft zich de afgelopen jaren in de praktijk bewezen. Zo hebben de 13e Marinierscompagnie en de MSO compagnie als onderdeel van *Taskforce Force Uruzgan* (TFU) gezamenlijk geopereerd in Afghanistan. Daarnaast worden sinds enkele jaren in zogenaamde *Enhanced Boarding Elements* (EBE) gezamenlijk antipiraterijmissies uitgevoerd. Nog dit jaar maakten SOF en MARSOC deel uit van de eerder genoemde SOTG in Mali.

Op de derde plaats wordt synergie gezocht met eenheden van de vloot, specifiek om de capaciteit voor maritieme speciale operaties te vergroten. Bij deze nauwere samenwerking wordt bijvoorbeeld gekeken naar samenwerking met de Duik- en Demonteergroep (DDG), *Very Shallow Water* (VSW) teams en de onderzeedienst. Dit kan zijn door het uitvoeren van een specifieke deeltaak, zoals het verkennen van landingsstranden en het vernietigen van onderwaterobstakels, maar vooral door het faciliteren of ondersteunen van SOF operaties, bijvoorbeeld door samenwerking met onderzeeboten.

Doorkijk naar de toekomst

De capaciteit voor het uitvoeren van speciale operaties is de afgelopen jaren defensiebreed toegenomen. Dat lijkt vooral het gevolg van de inspanningen door de krijgsmachtonderdelen zelf en in mindere mate ingegeven door maatregelen vanuit de leiding van Defensie. Speciale operaties zijn van strategisch dan wel operationeel belang en worden daarom in beginsel vanuit het allerhoogste bevelsniveau (politiek/militair strategisch) geïnitieerd. In diverse studies wordt aangegeven dat het meeste rendement uit SOF te halen valt als deze aansturing op strategisch niveau geborgd is.⁶ Het lijkt er op dat door de vergrote capaciteit en de veranderde veiligheidssituatie een al eerder aangegeven behoefte voor versterking van de centrale organisatie en centrale aansturing van speciale operaties nieuw momentum heeft gekregen.

Lezenswaardig is het onlangs verschenen rapport van het 'The Hague Centre for Strategic Studies' (HCSS) "Special Operations Forces: Schaduwkrijgers in het licht van de toekomst".⁷ Dit rapport beschrijft, mede op basis van een vergelijking met landen om ons heen, de toekomstige rol van SOF op basis van verschillende opvattingen over taken, inbedding en juridisch kader. De verschillende opvattingen hebben allemaal hun eigen gevolgen voor o.a. de organisatie, ophanging en aansturing van SOF. Ondanks de verschillen volgt als grootste gemene deler uit de internationale *benchmark* dat bij landen met vergelijkbare SOF, de aansturing vanuit een centraal commando direct onder de *Chief of Defense* (CHOD) de norm begint te worden. Nederland is (nog) niet in deze ontwikkeling meegegaan, maar dat lijkt een kwestie van tijd. Bij de Directie Operaties van de defensiestaf is onlangs een studie verschenen waarin ook op basis van een internationale *benchmark* opties worden gegeven

voor een meer gecentraliseerde en sterkere rol van de CDS.⁸

Op 9 oktober heeft de minister op verzoek van de Tweede Kamer een reactie op het eerder genoemde HCSS rapport verstuurd. Opvallend hierin is de suggestie die doorklinkt in de slotzin. Onder verwijzing naar de aandacht die het rapport vestigt op de organisatie en aansturing van SOF zegt de minister; 'Deze analyse kan interessante aanknopingspunten bieden voor een nog betere benutting van SOF. Hierbij verdient de relatie tussen SOF en de andere krijgsmachtonderdelen nadrukkelijk de aandacht'. Hier lijkt ze ook duidelijk een relatie te leggen met de eerder genoemde intenties in de aangehaalde beleidsdocumenten uit 2011 en 2013 t.a.v. geïntegreerde inzet en gezamenlijke doctrineontwikkeling, materieelverwerving en opleiding en training.

Tot slot

De Koninklijke Marine draagt sinds de jaren zestig van de vorige eeuw met eenheden van het Korps Mariniers bij aan de capaciteit binnen Defensie voor het uitvoeren van speciale operaties, op land maar in het bijzonder in het maritieme domein. Aanvankelijk was deze capaciteit vooral gericht op het uitvoeren van taken in het kader van de *UK/NL Landing Force* en nationale terreurbestrijding. Het toenemende belang van speciale operaties onderkendend, heeft de Koninklijke Marine vanaf 2006 de capaciteit versterkt, resulterend in de oprichting van NLMARSOF en de samenwerking met SOC gekwalificeerde marinierseenheden en specifieke vlooteenheden. Hiermee is het vermogen van het Commando Zeestrijdkrachten (CZSK) voor het zelfstandig uitvoeren van speciale operaties vergroot. Een volgende ontwikkeling die lijkt te zijn ingezet is het versterken van de centrale aansturing van speciale eenheden en -operaties door de CDS.

Deze versterking brengt, ongeacht de vorm waarin deze wordt belegd, een vergroting van de bestaande stafafdeling bij de Directie Operaties van de Defensiestaf met zich mee. Dit, en de ambitie om binnen de NAVO ook speciale operaties op het niveau van een SOCC uit te kunnen voeren, vraagt om extra opgeleid en ervaren personeel vanuit de krijgsmachtdelen. Hoe in deze extra behoefte te voorzien is een concreet aandachtspunt voor CZSK. Het lijkt onvermijdelijk dat NLMARSOF hiervoor een bredere basis (lees meer mensen, vooral binnen de staf) nodig heeft. Dit noodzaakt tot keuzes binnen CZSK en maakt dat NLMARSOF nog niet klaar is met het haar (door)ontwikkeling.

LTKOLMARNIS J.B.W. (Jur) van Nee is commandant van NLMARSOF.

Noten

- 1 NAVO Allied Joint Publication for Special Operations 3.5 (AJP3.5).
- 2 Special Operations Forces Study; NATO/NSCC (NSHQ), 4 december 2008.
- 3 Defensie na de kredietcrisis: een kleinere krijgsmacht in een onrustige wereld, 8 april 2011.
- 4 Beleidsnota 'In het belang van Nederland', september 2013.
- 5 Maritieme visie 2030 'op en vanuit zee' (2009).
- 6 Defensiestaf, 20/01/2011, Special Operations Forces op weg naar 2020.
- 7 Special Operations Forces: Schaduwkrijgers in het licht van de toekomst, 'The Hague Centre for Strategic Studies' (HCSS) (2015).
- 8 Samen sterk, Defensiestaf, Directie Operaties, 9 oktober 2015.

Zoektocht naar Korpsgeest

Aangekomen bij het eind van onze zoektocht zijn we op bezoek geweest in Doorn, bij het eerste mariniers bataljon, tegenwoordig 1 (First) Marine Combat Group (1MCG) geheten. Hoe denken mariniers bij de operationele eenheden over Korpsgeest. Leren we weer nieuwe zaken? LTKOLMARNIS Kees Schellens is een van de mariniers geweest die als voorzitter actief heeft deelgenomen aan de werkgroep die uiteindelijk ook de Korpswaarden samenstelde. SMJRMARNALG Wim Korving is op missie geweest en heeft als uitwisselingsonderofficier gediend bij de Royal Marines in Groot-Brittannië.

C.J.J. (Kees) Schellens

Geboren	7 mei 1969 in Celle, Duitsland
Rang	Luitenant kolonel der mariniers
In dienst	Augustus 1988
Huidige functie	Vanaf juni 2013 Commandant 1 Marine Combat Group
Bijzonderheden eenheid	2003 De periode uitzending IRAK SFIR 1 als CC van de Asamawa. 2007-2010 Hoofd Opleidingseenheid oftewel mentor van de Potom 2011 Voorzitter werkgroep kernwaarden Korps Mariniers

W.J. (Wim) Korving

Geboren	13 oktober 1973 in Hoogeveen
Rang	Sergeant majoor der mariniers
In dienst	Augustus 1992
Huidige functie	Senior current operations 1 Marine Combat Group
Bijzonderheden	1993 eerste uitzending naar Cambodja (Cambo III) als jonge marinier 1 bij de India Compagnie 1996 Bosnië, (IFOR) 2000-2001 Eritrea, (UNMEE) 2005-2006 Baghlan (PRT, ISAF) 2006-2007 Uruzgan (OMLT, ISAF) 2012 Kunduz (POMLT, ISAF) 1999-2007 Atleet in de Militaire Triatlon ploeg, 5 x deelname militaire wereldkampioenschappen triatlon

Over de **werkgroep kernwaarden Korps Mariniers**: Kees: 'De werkgroep had als opdracht de kernwaarden van ons Korps te benoemen. Korpswaarden zijn bedoeld om gewenst gedrag op positieve wijze te beïnvloeden. De Korpswaarden moesten een antwoord geven op de vragen: 'Wat is een marinier en waar staat hij voor?'. De werkgroep heeft uiteindelijk 36 eigenschappen geïdentificeerd die allemaal onder te brengen zijn in de drie Korpswaarden: Verbondenheid, Kracht en Toewijding. Verbondenheid geeft de individuele en groepeigenschappen wat betreft het gedrag van een marinier weer. Kracht behelst alle karaktereigenschappen van een marinier en toewijding heeft te maken met de werkhouding van een marinier. Samen genereren deze Korpswaarden de trots die iedere marinier voelt, om deel uit te maken van het Korps Mariniers.'

Wat was uw motivatie om marinier te worden?

Kees: 'De uitstraling van de mariniers heeft mij altijd geraakt. De bijna onbereikbare zaken die de mariniers doen, daar was ik benieuwd naar. Ik had gelezen dat de mariniers uitdagende extreme dingen aangingen. Bron daarvoor was onder andere de Veronicagids. Ik wilde bij die club komen ... haast iets onbereikbaars, dat zou mooi zijn. Mijn vader zat bij de KL, dus Defensie was niet helemaal nieuw voor mij.

Direct na mijn VWO wilde ik naar de mariniers, eerst nog als dienstplichtige officier (ARO); na de POTOM heb ik alsnog het adelborstentrajec aan het Koninklijk Instituut voor de Marine gevolgd.'

Wim: 'Ik had altijd als kind al een voorliefde voor Defensie. Ik bouwde model vliegtuigen bezocht met mijn vader, die dienstplichtig marinier is geweest, open dagen. Het fysieke en het bijzondere van de mariniers sprak mij aan. Ik heb altijd veel gesport en wilde graag prestaties verrichten. De beste van de beste, wilde ik zijn. Mijn vader adviseerde me eerst te gaan studeren, maar ik koos er voor om eerst mijn dienstplicht bij het Korps Mariniers te vervullen. Na mijn dienstplicht ben ik bij het Korps gebleven.'

Is er volgens u een Korpsgeest?

Kees: 'Voor mij is dat een gevoel. Je kunt het niet uit de kast pakken, je kunt het niet eten. Het gevoel wordt gevoeld door een groot aantal eigenschappen die versterkt worden in je opleiding, in je vorming. Alle mannen die wij vormen hebben die eigenschappen al in zich, maar in de vorming krijgen die nog een extra "boost". Je moet dan denken aan doorzettingsvermogen, standvastigheid en mentale weerbaarheid, maar er is meer, zoals trots en gemeenschapszin. Die onderliggende karaktereigenschappen worden extra aangesproken als de mariniers in de opleiding en gedurende een training onder druk worden gezet. Als individu en als groep worden mariniers onder druk gezet. Je dwingt ze om die eigenschappen aan te spreken. Die eigenschappen bij elkaar zorgen ervoor dat ze met elkaar dat speciale gevoel krijgen.'

Wim: 'Ja, absoluut die is er, maar het is wel moeilijk die te definiëren. De kameraadschap en er zijn voor elkaar, zo beschrijf je dat in een notendop. Natuurlijk werken we

40 uur in de week, maar mariniers hebben het gevoel dat ze er 24/7 voor iedereen en elkaar zijn. De overheid, de regering, zet ons "all over the world" aan het werk; het is dan goed te weten dat je op je collega's kan bouwen. Dat zie je terugkomen in ernstsituaties, maar tegenwoordig ook wanneer collega's andere problemen kennen. Denk even aan de stichting "Dutch Marines". Het is een soort van gevoel.'

Wanneer ervaart u de Korpsgeest?

Kees: 'Als je gezamenlijk een bepaalde klus geklaard hebt, groot of klein. Bij elke eenheid heb je dat en gedurende uitzendingen wordt alles verstrekt. Alle eigenschappen die onder de drie Korpswaarden liggen komen dan tevoorschijn. Wij gaan dit met elkaar wel even doen. Wij gaan die klus klaren. Als de cursisten van de Potom of EMV/EVO uiteindelijk de baret hebben verdiend dan straalt er iets van hen af, maar ook het opleidingsteam is trots.'

Wim: 'Korpsgeest zie je, ervaar je, voornamelijk bij ernst-situaties en bij oefeningen wanneer je langdurig bij elkaar bent. Onder andere in de berg- en wintertrainingen zie je dat die Korpsgeest wordt gevormd. Het is een combinatie van fysiek zware activiteiten en daarna nog steeds in staat zijn om je *drills* uit te voeren. Karaktervorming in de berg- en wintertraining van tegenwoordig bouwt ook aan de Korpsgeest. We proberen duidelijke doelstellingen te halen. Delen van ons opwerkprogramma zijn inmiddels gecertificeerd. Er ligt een nadruk op fysiek en mentaal,

Wim Korving: 'Natuurlijk werken we 40 uur in de week, maar mariniers hebben het gevoel dat ze er 24/7 voor iedereen en elkaar zijn'

waarbij iedereen wordt betrokken in de goede uitvoering. Daarbij zijn discipline en vaardigheden van belang. Opvallend is dat daarbij ook humor belangrijk is, want je moet wanneer het ontzettend zwaar en moeilijk is toch nog een grap kunnen maken. "*Cheerfulness in the face of adversity*", gewoon doorgaan, toezicht bij elkaar, de korporaals controleren de manschappen en worden zelf weer in de gaten gehouden door de overige kaderleden. Elkaar er doorheen slepen. Misschien nu nog belangrijker dan vroeger.'

Verandert de Korpsgeest onder invloed van tijd?

Kees: 'Volgens mij verandert die nagenoeg niet. Wat wel verbeterd is het feit dat naarmate je ouder wordt, je die Korpsgeest beter onder woorden kunt brengen, maar de Korpsgeest op zich is tijdloos. Niet alleen de Korpswaarden zijn van belang, maar de wijze waarop de eenheid er vorm aan geeft is van belang. Als dat op een goede manier gebeurt, kan je een synergetisch effect bereiken. Hierdoor kan je met een team doelen behalen die als onmogelijk werden beschouwd. Dit wij-gevoel, de Korpsgeest, is daarmee iets unieks. In de verschillende verenigingen, WJB/COM/Dutch Marines, zie je dat (oud) mariniers weer op zoek zijn naar het "wij-gevoel". Ze willen het weer be-

leven. Praten over zaken die anderen vaak niet begrijpen maar wij als mariniers wel.'

Wim: 'De binding in de verenigingen zie je ook, soms bij het COM en Dutch Marines lijkt het alsof de oud mariniers in die zaken nog fanatieker zijn, wellicht door een gemis aan verbondenheid. Bij die verenigingen zie je enthousiasme, sinds een jaar of wat zie je die Korpsgeest ook terug op *social media* op het internet ("Korpsforum") en sinds enige jaren bij het rondje bouwland, het welbekende hardloop rondje tegenover de kazerne in Doorn waarbij steeds meer oud mariniers zich aansluiten. Door de individualisering lijkt de verbondenheid wel wat af te nemen. Als ik een vergelijking maak met CAMBO III en nu: toen stuurde ik een brief en kreeg drie weken later een antwoord. Nu kan ik direct contact leggen met het thuisfront. Ik *whatsapp*, *skype* en *face time* nu met mijn dochters en vrouw. Vroeger stuurden we videobanden,

Kees Schellens: 'Je moet ervoor oppassen dat je zo'n sterk wij-gevoel creëert, dat je niet wilt samenwerken met anderen en ook niet open staat voor invloeden van buiten'

nu zit iedereen op internet. Deels vind ik het jammer dat die sociale media zo'n invloed heeft. Het is een andere tijd.'

Zijn er minder positieve aspecten van de Korpsgeest?

Kees: 'Je moet ervoor oppassen dat je zo'n sterk wij-gevoel creëert, dat je niet wilt samenwerken met anderen en ook niet open staat voor invloeden van buiten. Je moet juist open blijven staan voor andere mensen, denkbeelden en organisaties. Buitenstaanders kijken vaak tegen ons op als een gesloten groep. Wij als Korps willen en moeten met anderen samenwerken. Het zou goed zijn

als ook buitenstaanders zich onbevangen opstellen naar het Korps toe.

Gedurende de bergtraining in 2013 kwam er een journalist op bezoek die dacht dat het een moeilijk bezoek zou worden. Hij is uiteraard gastvrij ontvangen en overstelpt met informatie. Daarnaast liet hij zien oprecht geïnteresseerd te zijn. Ondanks het feit dat hij geen marinier was en min of meer een vreemde eend in de bijt, was hij wel onze vreemde eend en hebben we hem op sleeptouw genomen. Daarnaast moeten we ons beslist niet te hard op onze eigen borst kloppen. Dat kan je beter aan anderen over laten. Hollandse nuchterheid is van belang.'

Wim: 'Mogelijk wel, want dat we het altijd mogelijk maken kan ook onze valkuil zijn. De politiek stuurt ons de hele wereld over naar allerlei brandhaarden. Men weet dat wij de klus klaren (het toch wel doen) waardoor wij een goedkope verzekering zijn voor de BV Nederland. Dat is wel een keerzijde van onze hechte Korpsgeest. Dat geldt wel voor heel Defensie. Er moet eigenlijk gewoon geld bij. Defensie krijgt steeds meer opdrachten maar steeds minder middelen. Het staat er niet goed voor. Kijk, je kunt er wel op gaan trainen, maar verlies niet uit het oog dat mariniers altijd door willen gaan. Ook met minder middelen en mogelijkheden gaan ze nog door.'

Is er een mantra die bij de Korpsgeest past?

Kees: 'Er zijn veel mantra's die op het Korps van toepassing zijn. Als ik mag kiezen zijn de navolgende *quotes* toch veelzeggend: "Failure is not an option" en "Some people spend an entire lifetime wondering if they made a difference in the world. But the Marines don't have that problem." ¹

Wim: 'Qua Patet Orbis, natuurlijk hoort die erbij. Maar ook de "Can do mentality" en "Maak het werkbaar."'

Noot

¹ Op internet wordt nagenoeg altijd verwezen naar Ronald Reagan. Het is niet zeker of deze uitspraak eerder door iemand anders is gedaan.

ADVERTENTIE

Exclusieve (foto)reportages
en achtergrondinformatie
over nationale en inter-
nationale marineonderwerpen.

Marineschepen.nl
Dicht op de scheepshuid

column

Barack Obama noemde vorig jaar bij diverse gelegenheden maar liefst vijf verschillende dreigingen *national security threat number one*. Die dreigingen varieerden van cyber, nucleair terrorisme, ebola tot het islamitische kalifaat en de klimaatdreiging. Was hij een verwarde man, was hij de weg kwijt? Ik denk van niet, al illustreert zijn lijstje wel dat 'dreiging' niet langer het klassieke risico van interland-oorlog inhoudt, maar langs een breed spectrum danst. Natuurlijk hield de president ook rekening met de doelgroep tot wie hij sprak: zo zette hij de nucleaire terrorist in de schijnwerper in Den Haag, waar de *Nuclear Security Summit* werd georganiseerd. En de ebolacrisis in West Point, waar hij drieduizend mariniers uitzwaaide die naar West-Afrika vertrokken om er de epidemie te helpen bestrijden. Dat roept de vraag op welke rol militairen, of meer in het algemeen defensie, hebben te spelen bij het moderne veiligheidsbeleid. Het moderne veiligheidsspectrum vergt *teamwork*, de militair is partner van diplomaten, artsen, klimaatdeskundigen, cultureel-antropologen, cyberdeskundigen en stralingsexperts.

'Als u 't mij vraagt gelooft Obama dat de klimaatdreiging de echte nummer 1 is'

Als u 't mij vraagt gelooft Obama dat de klimaatdreiging de echte nummer 1 is. Misschien niet zo acuut als de ebolacrisis vorig jaar, of zo onvoorspelbaar als de grote cyberaanval die een samenleving ineens kan platleggen, maar in zijn onverbidde nadering en globale gevolgen voor onze generatie en die van onze kinderen is klimaatopwarming de dreiging waar we het meest van wakker zouden moeten liggen. Al in 2007 schreef de *Strategic Survey* van het *International Institute of Strategic Studies* dat, als we niets doen aan de uitstoot van broeikasgassen, de effecten catastrofaal zullen zijn en gelijk aan die van een atoomoorlog. De *Climate Assessment* van Obama, 1300 pagina's dik, concludeerde in mei 2014 dat het eigenlijk te laat was, ongeacht wat we doen hebben we het tipping point gepasseerd. Het rapport bevatte de heilige spreuk die een probleem tot een *veiligheidsprobleem* maken: het klimaat vormt een *clear and present danger*. Een jaar geleden, oktober 2014, luidde de Militaire Adviesraad van het *Center for Naval Analysis* de noodklok met de voorspelling dat de marinebasis Norfolk door de zeespiegelstijging over 50 jaar onder water zal staan. Het Pentagon deed er direct nog een schepje bovenop met de waarschuwing *immediate*. Erger kan het naar Amerikaanse maatstaven eigenlijk niet.

Nou ja, de bezorgde paus Franciscus heeft er intussen ook het zijne over gezegd en de landen bezworen om tijdens de klimaatop in december (Parijs) tot fundamentele en effectieve besluiten te komen. Het zal er inderdaad om spannen. Als u dit leest weet u of mijn sombere gedachten bewaarheid worden, maar ik vrees dat het resultaat behoorlijk tegenvalt. De gezamenlijke beloften van deelnemende landen wat betreft de opwarming waren aan het begin van 'Parijs' niet genoeg want overschreden de twee graden opwarming. Zelfs als de wereld de thermostaat op +2 weet te zetten (wat het conferentiedoel was) zullen de klimaatvluchtelingen, voedselcrises en ondergelopen delta's ons aan ons onvermogen herinneren. Dat een veiligheids crisis noemen is een verbale noodgreep om aandacht te mobiliseren. Het gaat om een bestaanscrisis. *Clear, present and immediate* en *existential*, en dat niet alleen voor Norfolk.

Prof. dr. J. (Ko) Colijn is defensiespecialist, directeur van 'Instituut Clingendael', columnist van Vrij Nederland en hoogleraar aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

Surface Assault and Training Group

In 2011 is Defensie geconfronteerd met een enorme bezuinigingsoperatie. Ook is in die periode gestart met de invoer van een vernieuwd personeelssysteem. De zogenaamde Numerus Fixus werd leidend om de organisatie van Defensie op te bouwen.

FRISC. (foto MCD)

Om beide operaties (bezuiniging en de invoer van een flexibel personeelssysteem) binnen het Korps Mariniers in goede banen te leiden is besloten om de structuur en vulling van eenheden volledig te wijzigen. De koersverandering heeft geleid tot de oprichting van de zogenaamde operationele eenheden mariniers, OPE Marns. Waar in het verleden de operationele marinierseenheden nog werden aangestuurd door de Commandant Groep Operationele Eenheden Mariniers, worden nu alle operationele marine- en marinierseenheden aangestuurd door het Hoofd van het Maritiem Hoofdkwartier. Deze grootschalige ombuigingsoperatie is in 2013 afgerond. Voor de *Surface Assault and Training Group* (SATG) heeft dit geleid tot het ontvlechten van twee bootcompagnieën uit het Amfibisch ondersteuningsbataljon en het integreren van het Opleidingscentrum Amfibisch, waardoor trainen en opleiden binnen één eenheid is samengevoegd.

In dit artikel komt eerst de huidige organisatie van de SATG aan bod, daarna gaat dit artikel in op de koersverandering die in 2013 is afgerond, de inzet en de gereedstellingsactiviteiten en gaat het kort in op opleidingen.

Vervolgens schetst dit artikel de doorontwikkeling van de eenheid.

Organisatie SATG

De SATG heeft een nagenoeg volwaardige bataljonsstaf waaronder een eigen *trainingwing*, een onderhoudsgroep en een ondersteuningsgroep. De varende middelen zijn nu ondergebracht in twee eenheden (het *Landing Craft Utility* (LCU) *troop* en het *Landing Craft Vehicle and Personnel* (LCVP) *troop*). Verder is een apart squadron opgericht om de recent ingevoerde *Fast Raiding Interception and Special Forces Craft* (FRISC) een plaats te geven binnen het Korps Mariniers. Naast de varende middelen heeft SATG ook de beschikking over twee identieke *Landing Craft Control Teams* (LCCT). Deze *Command and Control* elementen dragen zorg voor de inzet en het opwerken van een samengestelde booteenheid. Tevens is hier de *Amphibious Beach Unit* (ABU), inclusief het strandverkenningselement in ondergebracht. In de SATG zijn naast mariniers ook veel personeelsleden van de vloot actief. Het vlootpersoneel is

Organisatie van SATG.

zowel in de ondersteunende (staf, ondersteuningsgroep en onderhoudsgroep) eenheden als in de manoeuvre eenheden actief. Geen ander operationeel uitvoerend onderdeel is zo verweven in elkaar. De SATG is het *Navy-Marine corps* team bij uitstek!

Koersverandering 2013

Zoals in de inleiding is beschreven is in 2013 de koersverandering volbracht. Als gevolg van deze operatie is de instroombehoefte aan nieuwe bestuurders enorm toegenomen. De bemanningen van de LCU en LCVP vaartuigen zijn gelijk gebleven. Echter de invoering van de FRISC heeft grote personele gevolgen gehad. CZSK heeft drie types in gebruik genomen, het *Boarding Craft*, het *Raiding Craft* en het *Support Craft Caribbean*. Daar waar werd uitgegaan van een één op één vervanging van de *Landing Craft Rubber Motorized* (LCRM), bleek dat met de invoering van de FRISC een ander bemanningsconcept ingevoerd diende te worden. Naast meer bemanning (twee per vaartuig) moest ook het opleidingsniveau anders. Zowel de bestuurder als de navigator dienen minimaal over het opleidingsniveau *Landing Craftsman* (LC)-3 te beschikken. Een LCRM achtige cursus bleek niet meer voldoende. De capaciteiten en snelheden van het vaartuig in combinatie met de verantwoordelijkheid van bemanningsleden over acht geëmbarkeerde mariniers hebben geleid tot een geheel nieuwe opleiding. Daarnaast is de FRISC uitgerust met meerdere boordwapens waardoor het vaartuig een wapenplatform is. Uit de evaluatie van de reorganisatie blijkt dat, gelet op de verantwoordelijkheden en zelfstandigheid van optreden, er minimaal één onderofficier aan boord moet zijn. Immers voorafgaand aan de invoering had men rekening gehouden met vulling van de regelnummers door mariniers. CZSK heeft in totaal 48 FRISC's ingevoerd (36 in Nederland en 12 in het Caraïbisch gebied). Door de ingezette koersverandering is de eenheid zowel in personeel opzicht als in materieel opzicht sterk gegroeid. Iets wat gezien de jarenlange bezuinigingen op Defensie best uniek is.

Inzet en gereedstelling

De SATG heeft de afgelopen twee jaren diverse keren bijgedragen aan een ernstinzet. Zo heeft de SATG met een compleet LCCT (inclusief varende platforms) twee keer deelgenomen aan de Europese Unie anti-piraterij missie Atalanta in het Somalisch bassin. Hierbij is niet

alleen goed samengewerkt met andere eenheden van OPE Marns, waaronder de *Netherlands Maritime Special Operation Forces* (NLMARSOFF), maar is ook op zeer goede wijze samengewerkt met buitenlandse partners. Gedurende de Atalanta missie in 2015 heeft bijvoorbeeld een Zweedse bootgroep volledig geïntegreerd geopereerd in een Nederlands LCCT aan boord van de Zijner Majesteit Johan de Witt. Naast deze twee missies heeft de SATG deelgenomen aan operatie Tricolette. Operatie Tricolette liep van december 2014 tot maart 2015. Gedurende deze operatie heeft een LCCT geopereerd aan boord van de, toen nog niet in dienst genomen, Zr. MS. Karel Doorman. Doelstelling van deze operatie was het verplaatsen van hulpgoederen naar, door ebola getroffen, landen aan de West-Afrikaanse kust. Ook draagt SATG bij aan de roulatie van eenheden op Sint Maarten. Voor SATG houdt dit in dat iedere vier maanden twee complete FRISC

'De SATG is het Navy-Marine corps team bij uitstek!'

bemanningen roteren. Naast operationele inzet heeft de SATG deelgenomen aan bijna alle grote internationale oefeningen zoals Cold Response 14, African Partnership Station, Bold Alligator 14, Joint Warrior 14 en 15 en Trident Juncture 15. Met name deze laatste oefening was van belang, omdat dit de certificeringsoefening was voor deelname aan de *Nato Response Force* (NRF) 2016. Geheel 2016 zal CZSK deelnemen aan de NRF met een amfibische taakgroep, essentiële onderdelen van deze taakgroep zijn de middelen van de SATG. Ook is de SATG verantwoordelijk voor de ondersteuning van de amfibische training van operationele marinierseenheden en verzorgt de eenheid de amfibische opleidingen voor het Mariniers Opleidingscentrum (MOC).

Opleidingen

Naast deze operationele en ondersteunende verplichtingen verzorgt de SATG onder auspiciën van de Defensie Vaarschool (DVS) een aantal vaaropleidingen. Om binnen een gespecialiseerde eenheid als de SATG te dienen is het randvoorwaardelijk om de diverse LC opleidingen te volgen respectievelijk de LC-3, LC-2 en LC-1 opleiding. De basis opleiding, de LC-3, voert SATG voor het praktische deel in eigen beheer uit. Het theoretische deel verzorgt de DVS. De doelstelling van deze opleiding is om mariniers op te leiden tot tweede bestuurder van

De NAVO-oefening Trident Juncture in oktober 2015 was de certificeringsoefening voor deelname aan de Nato Response Force 2016. (foto NAVO)

een LCVP. Alle mariniers binnen de eenheid doorlopen deze opleiding, welke 20 weken duurt. Dit zorgt voor een enorme opleidingsdruk, niet alleen voor de *trainingwing*, maar ook op het materiaal.

Momenteel is de SATG bezig een aangepaste LC-3 opleiding, de LC-basic opleiding, in te voeren. Uit ervaring blijkt dat voor een groot aantal functies binnen de SATG de kwalificatie LC-basic voldoende is. Een tweede opleiding die SATG in eigen beheer uitvoert, is de LC-2 opleiding. Hierin leren onderofficieren te acteren als eerste bestuurder op een LCVP en als tweede bestuurder op een LCU. Deze opleiding is volledig in het Engels. De LC-1 opleiding wordt in het Verenigd Koninkrijk uitgevoerd. Hierin leren onderofficieren te acteren als bootgroep commandant. Tevens is deze opleiding noodzakelijk om als eerste bestuurder op een LCU te varen. Naast deze opleidingen geeft SATG de FRISC opleiding. Deze opleiding is in zoverre bijzonder dat niet alleen voor de SATG opgeleid wordt, maar tevens voor 'klanten' van buiten de eenheid. De SATG draagt zorg voor het opleiden van personeel van alle operationele commando's. Daarnaast werkt de SATG ook interdepartementaal en internationaal, personeel van douane en politie volgen incidenteel opleidingen bij de SATG. Ook leidt de eenheid militairen van de Belgische lichte brigade (de Paracommando's) op. Kortom, de SATG heeft veel brood op de plank.

Doorontwikkeling SATG

Tot zo ver de huidige ontwikkelingen en activiteiten van de SATG. De vraag is nu: hoe nu verder? Wat zijn de recente en toekomstige ontwikkelingen, waar de SATG als amfibische manoeuvre eenheid op in kan spelen?

Deze paragraaf gaat in op de vervanging van de huidige landingsvaartuigen. Vervolgens beschrijft deze paragraaf ontwikkelingen welke noodzakelijk zijn als gevolg van de invoering van de FRISC, zoals *high speed navigation* en de *Fast Small Ship Simulator*. Tot slot gaat deze paragraaf kort in op de ontwikkeling van de *surface assault capability*.

Vervanging vaartuigen

Over een aantal jaren worden de LCVP's en de FRISC's vervangen. Het is belangrijk om nu goed na te denken over de vervanging van deze systemen. Niet in de laatste plaats in samenhang met de vervanging van de *Landing Platform Docks* (LPD) die nu medio 2030 vervangen dienen te worden. Deze LPD's zijn namelijk weer de lanceerplatformen voor de nieuwe landingsvaartuigen, die *Over the Horizon* worden gelanceerd richting de landdoelen. Ook de Engelse marine zal medio 2025 – 2030 hun LCVP's en LPD's vervangen. Gegeven de interoperabiliteit binnen de UK/NL *Landingforce* is enige vorm van samen plannen/ontwikkelen zeer gewenst. Nieuwe landingsmiddelen moeten ook de huidige footprint verkleinen. Het doel is het bereiken van een zo groot mogelijk effect met zo min mogelijk mariniers. Kleine specialistische eenheden (maximaal ter grote van een *Raiding Squadron*) die met moderne, innovatieve middelen op die plaatsen het gewenste effect brengen, waar het de tegenstander (psychologisch) het hardst raakt. Door gebruik te maken van deze eenheden is het risico van eigen schade relatief klein. Daarnaast is er geen grote logistieke landondersteuning nodig, die juist zo kwetsbaar is. De geplande operaties zijn daarom relatief kort van aard. Snel het gebied in, de actie uitvoeren en

vervolgens weer snel vertrekken. De kracht van dit type missie zit hem in de verrassing. Deze kleine specialistische eenheden moeten daarom ongezien op de plaats van bestemming komen. Dit kan door gebruik te maken van kleine snelle vaartuigen die de teams vlak voor de landing lanceren. Deze vaartuigen landen dus in principe niet. Ook moeten ze in staat zijn om niet alleen de teams te transporteren maar ook om de middelen die zij verder nodig hebben mee te nemen. Van mini subs tot quads. Daarnaast zijn deze vaartuigen, zo geheten lanceer platformen, in staat om naast het transporteren van personeel en materieel ook mini onbemande middelen, zowel boven, op als onder water te lanceren. Hiermee introduceert SATG het *Littoral Launching Raiding Craft* (LLRC) concept. SATG en het *Maritime Warfare Centre* (MWC) gaan het aankomende jaar dit concept verder uitwerken.

High Speed Navigation (HSN)

Met de invoer van de FRISC doet snel varen zijn intrede bij de Koninklijke Marine. De FRISC vaart meer dan 40 knopen. Tevens is het inzet gebied van deze middelen niet alleen het 'ruime sop', maar zijn ze veelal te vinden in de ondieptes nabij de kust of in rivieren. Dit vergt een aanpassing in de manier van lesgeven bij de DVS. De SATG, met 26 FRISC's, is als geen ander geconfronteerd met de beperkingen van het huidige opleidingsaanbod. Daarom heeft de eenheid, samen met de DVS, een specifieke HSN-opleiding ontwikkeld, waarbij kennis wordt ingewonnen bij partnerlanden, zoals Zweden, die reeds ervaring hebben op dit gebied. HSN dient een prominenter rol te krijgen binnen het CZSK. Niet alleen de bestuurders van deze vaartuigen, maar ook de planners en het leiderschap moet weten hoe deze middelen optimaal veilig in te zetten.

Fast Small Ship Simulator (FSSS)

Snel varen brengt nog een ander fenomeen met zich mee, namelijk de mens als beperkende factor van het 'wapensysteem'. Door het snel varen op een vaak onstuimige zee, wordt de bemanning blootgesteld aan diverse krachten zoals *Repeated shock* en *Whole Body Vibration*, die schadelijk kunnen zijn bij langdurige blootstelling of bij extreme belasting. De zo geheten fysieke belastbaarheid van de bemanning is door de werkgroep Fysieke belastbaarheid FRISC samen met TNO in kaart gebracht. Doel hiervan is het inzichtelijk maken van de belastbaarheid van de bemanning bij verschillende *seastates* en snelheden. Met de verkregen datagegevens wordt een 'vaartabel' ontwikkeld die net als een duiktabel moet aangeven hoe men optimaal en veilig het personeel kan inzetten. Deze vaartabel dient straks als middel om bij de planning van de missies een optimale inzet te garanderen.

Specifiek voor de FRISC wordt nu met een 'Codema-project' door de firma Cruden samen met Marin een simulatietrainer ontwikkeld. Doel van de simulator is om de bemanning van de FRISC veilig te trainen onder geconditioneerde omstandigheden, zowel voor de opleidingen als voor de FRISC operators. Door het aanbieden van diverse scenario's is het mogelijk missieprofielen en praktische vaardigheden veilig te

trainen. Hierbij passen de instructeurs de *seastate* en navigatorische omstandigheden op het niveau van de bestuurder/navigator aan, zodat er sprake is van ervaringsopbouw onder veilige omstandigheden. Ook wordt de *Repeated Shock* en *Whole Body Vibration* geconditioneerd waardoor de fysieke belasting beter te controleren is. Naast de basis voordelen van simulatietraining beperkt dit aanzienlijk de fysieke belasting van de FRISC-opleiders.

Ontwikkelen Surface assault capability

Binnen het amfibische domein zijn er verschillende ontwikkelingen die leiden tot een aantal verbeteringen en vernieuwingen in de organisatie. Dit artikel benoemt er enkele.

Op het gebied van de pre-landing operaties is er een sterkere samenwerking tussen het verkenningselement van de SATG, het *Very Shallow Water* (VSW)team en de specialisten op het gebied van *Improvised Explosive Devices* (IED). Mede door technologische ontwikkelingen en verandering in organisatiesamenstelling vormen deze eenheden het belangrijkste onderdeel van de strandverkenningseenheid voorafgaand aan een amfibische operatie. Dit concept wordt verder ontwikkeld om het gehele onderwaterspectrum tot aan de waterlijn te beheersen. Tevens kijkt SATG naar de capaciteiten van de *Amphibious Reconnaissance Teams* van de Belgische lichte brigade.

Sinds 2008 voert de SATG amfibische operaties uit in het Somalisch bassin. Dit doet de eenheid o.a. met de uitvoering van zo geheten *Afloat Forward Operating Base* (AFOB). Opererend ver van het moederschip (een LPD) voert SATG op deze wijze operaties uit voor onder andere het verkrijgen van *Situational Awareness* (SA), het geven van medische ondersteuning of *Boardings* en *Presence*, kortom, 3D vanuit zee. Om deze wijze van opereren mogelijk te maken worden middelen zoals de LCU en LCVP gemodificeerd.

Een andere stip op de horizon is de verhuizing van de SATG naar Den Helder en wellicht in de toekomst de stationering van een bootelement in Vlissingen. De verhuizing naar het 'vaste land' brengt zeker een aantal voordelen met zich mee. De drie 'O's', opleiden, onderhoud en operaties zijn dan dicht met elkaar verweven, wat uiteindelijk de operationele output ten goede komt.

Tot slot

De SATG is de afgelopen jaren in zowel personele sterkte als in materiele sterkte in omvang toegenomen. De effecten die dit heeft gehad op de bedrijfsvoering van de eenheid zijn groot. Desondanks zijn de vele operationele verplichtingen uitgevoerd. De vraag naar het amfibische product groeit gestaag. Door de invoering van de FRISC, de modificering van de LCU en de ontwikkelingen zoals in dit artikel vermeld ziet de toekomst voor de SATG er goed uit.

LTKOLMARNIS F.O. (Frank) Boots was tot juli van dit jaar Commandant Surface Assault and Training Group en is nu werkzaam bij de Hoofddirectie Finance en Control.

LTKOLMARNIS J.W. (Jan Willem) Scheltema is de huidige commandant van de SATG.

Reservist CZSK: integraal en volwaardig onderdeel van de KM

Het ministerie van Defensie gaat komende jaren meer werken met flexibel inzetbaar personeel. Reservisten zijn flexibel inzetbaar en worden daarom ook wel deeltijdmilitairen genoemd. De Koninklijke Marine wil met haar reservisten de staande organisatie ontlasten en ondersteunen. Net als bij de beroepsorganisatie is bij reservisten werving van belang. De KVMO onderschrijft het belang van de reservisten en heeft onlangs twee boegbeelden geïnterviewd: MAJMARNIS KMR Rob IJsseldijk en KOLMARNIS KMR Chris van der Plasse.

Over Rob IJsseldijk

Sinds 16 juni 2015 is Rob Hoofd Werving Reservisten CZSK, een functie die hij als reservist in zijn 'vrije uren' vervult. In 2014 heeft hij de KM verlaten om *fulltime* te ondernemen. Met *Business Take Off* maakt hij met zijn team bedrijven slagvaardig door training en coaching in met name commerciële vaardigheden. Tijdens zijn actieve periode bij de KM werkte Rob voornamelijk in Doorn, bij de operationele eenheden van de mariniers. Van 2011-2013 werkte hij bij het Diensten Centrum Werving en Selectie (DCWS). Als Hoofd Werving Reservisten CZSK kan hij zijn kennis op het gebied van werving en selectie delen en tegelijkertijd de contacten met (oud) collega's onderhouden. Rob over zijn functie: 'Het is mooi dat het resultaat van mijn werk als reservist zichtbaar wordt: we werken intensief samen met DCWS en het reservistenbestand groeit.'

Over Chris van der Plasse

Chris begon in 1975 op het KIM en werd in 1978 officier. Hij koos voor de specialisatie 'terreurbestrijding', de toenmalige BBE. Van 1985 tot 1989 was hij commandant BBE Mariniers. Na deze functie verliet hij de dienst en is hij een aantal jaar actief geweest in de security-sector. In 1996 werd hij ondernemer / interim manager, vooral in de R&D branche. Na het behalen van zijn MBA stapte hij in 2000 weer in als reserveofficier bij het Civiel Militair Interactie Commando. Als reservist werd Chris twee keer uitgezonden: in 2002 naar Bosnië en in 2006 naar Afghanistan. Sinds december 2013 is Chris boegbeeld reservisten. 'Ik ben daarmee adviseur van CZSK en tevens groepsoudste. Ook onderhoud ik de relatie met het Bureau Reservisten en Samenleving. Dit bureau adviseert de minister over reservistenbeleid.'

Waar heeft CZSK behoefte aan op het gebied van reservisten?

Rob: 'We kennen bij CZSK drie groepen reservisten. De Reservist Militaire Taken (RMT) ondersteunt samen met zijn RMT-eenheid (Den Helder, Rotterdam, Doorn) de (operationele) eenheden tijdens oefeningen en inzet. De reservisten van Bureau Maritieme Zaken (BMZ) verzorgen de coördinatie tussen civiele- en militaire maritieme instanties tijdens oefeningen en inzet. De Reservist Specifieke Deskundigheid (RSD) ondersteunt CZSK met civiele en/of militaire competenties waaraan de KM op projectbasis behoefte heeft.

Binnen elk van deze drie vakgebieden heeft CZSK behoefte aan officieren. Zij zijn bij voorkeur tussen de 30 – 45 jaar oud en hebben recent de dienst verlaten (maximaal 10 jaar gelden). Hierdoor kennen ze de marine nog goed. Bovendien beschikken ze over actuele kennis, kunde en ervaring uit de burgermaatschappij en het bedrijfsleven. Deze civiele kennis is naast militaire kennis en ervaring voor de marine zeer waardevol.'

Chris: 'We willen het reservistenbestand verjongen, reservisten ook operationeel inzetten en integreren in de bedrijfsvoering. Daarnaast heeft CZSK behoefte aan een heldere visie over wat de Koninklijke Marine wil bereiken met een flexibel personeelsbestand en hoe dat uit te voeren.'

Wat is de rol van jongere Elders Actieven?

Rob: 'Zij versterken CZSK bij het uitvoeren van haar taken door daadwerkelijke inzet als RSD, RMT of reservist BMZ. Hun actuele kennis is een toegevoegde waarde, bijvoorbeeld als het gaat om de ondersteuning van eenheden of *front-* en *backfill*-functies.'

Chris vult aan: 'Als reservist ben je tevens ambassadeur, storyteller en/of veteraan, maar altijd iemand die als gemotiveerde marineman of -vrouw een verhaal heeft en de verbinding maakt tussen de KM en de maatschappij.'

Wat heeft CZSK deze mensen te bieden?

Chris: 'Ben je reservist dan blijf je bij de les die Koninklijke Marine heet, je ervaart de verbinding, het gevoel van saamhorigheid en een verdieping van je gevoel voor teamwork. Ook biedt de marine verdere ontwikkeling van leiderschap en maatschappelijk gevraagde competenties.'

Rob: 'De marine biedt reservisten de mogelijkheid om betrokken te blijven bij de KM en het 'marine gevoel' weer te beleven. Met vertrouwde collega's breiden reservisten hun netwerk, kennis en ervaring verder uit tijdens parttime werk dat er toe doet. De arbeidsvoorwaarden zijn gelijkwaardig aan die van beroepscollega's.'

Wat kan de rol zijn van de KVMO?

Chris: 'De KVMO is een waardevol platform voor het delen van informatie. Zij organiseert bijeenkomsten waar elders actieven en reservisten komen. We kunnen via de KVMO inspelen op de groep 'dienstverlaters' en hen informeren over de mogelijkheid voor inzet na de actieve dienstdiensttijd. Ook kan de KVMO een rol spelen in de band tussen voltijd militair en reservist. En de KVMO biedt

Op 20 januari 2016 organiseert de KVMO een netwerk- en voorlichtingsavond voor elders actieve oud-marineofficieren en reservisten

informatie over arbeidsvoorwaarden. Tot slot wil ik de rol die de KVMO speelt in het contact met de (maritieme) werkgevers noemen, met de maritieme sector heeft de Koninklijke Marine een sterke band.'

Rob: 'De KVMO is een serieus platform dat het netwerk van jonge reservisten mede faciliteert. Zo organiseert de KVMO op 20 januari 2016 in Doorn een Netwerk- en Voorlichtingsavond voor 'jeugdige' oud-marineofficieren en 'jonge' officieren-reservisten. We nodigen hen van harte uit om op deze avond bij te praten met oud-collega's en ervaringen van reservisten te horen.'

Welke voorbeelden van inzet door jonge Elders Actieven zijn er?

Chris: 'Ze zijn in alle onderdelen van de Koninklijke Marine te vinden. Bij Bureau Maritieme Zaken, binnen de RMT-eenheden in Den Helder, Doorn en Rotterdam en op de meest uiteenlopende plaatsen als specialist binnen een specifiek project voor de KM of samen met collega's van andere krijgsmachtdelen binnen het Civiel Militair Interactie Commando.'

Rob: 'Het zijn er te veel om op te noemen, en het aantal voorbeelden neemt toe. CZSK doet steeds vaker en structureel een beroep op reservisten om de 'staande organisatie' te ondersteunen. Het best kom je 20 januari naar Doorn om ervaringen te horen. Hier alvast vijf voorbeelden.

Albert Timmers (lichting 96) is adviseur veiligheid en crisisbeheersing bij Twynstra-Gudde. Hij heeft recent de NATO *Coordination and Guidance for Shipping* opleiding gevolgd. Hij wordt planmatig, naast zijn *fulltime* baan, ingezet als gastdocent op het KIM in leerlijn 'Crew Resources Management'.

Otto Duindam (lichting 95) werkt als programma manager bij Prorail. Hij heeft de functie van N-6 NLMARFOR bekleed tijdens oefening Joint Warrior. Dit werk gaf Otto een frisse blik op zijn huidige werk.

Armand van Velzen (lichting 98) is ondernemer. Hij ondersteunt het *Maritime Warfare Centre* met het schrijven van doctrinepublicaties en kwalificatieprofielen. Hij droeg o.a. bij aan de Maritieme Doctrine Publicatie Amfibische Operaties en werkt nu aan het Kwalificatieprofiel Jungle.

Chris: 'Primair zie ik reservisten volledig operationeel worden in een mobiliteitsscenario

Rogier Bruin (lichting 96) werkte na de KM (2012) als senior-parketsecretaris Noordzeezaken bij het functioneel parket van het Openbaar Ministerie in Amsterdam. Op basis van zijn (civiele) juridische kennis vervult hij sinds juni de functie Stafofficier Juridische Zaken bij CZSK.

Peter Popma (lichting 02) werkt bij de Stichting Internet Domeinregistratie Nederland. Hij is opvolgend commandant van RMT Doorn. Oefeningen en marine evenementen zijn een leuke afwisseling met zijn kantoorbaan in de ICT.'

Hoe zien jullie de toekomstige rol van de reservisten bij de marine?

Chris: 'Primair zie ik reservisten volledig operationeel worden in een mobiliteitsscenario. Onder de titel 'WISSELSTROOM' vinden we nieuwe modellen uit om instroom, doorstroom en uitstroom anders te benaderen. De militair blijft na zijn opleiding en eerste contractperiode, verbonden aan de KM. Er komen daarna legio mogelijkheden voor een KM baan op basis van een contractafpraak. Je kunt straks bezig zijn met je carrière bij de KM terwijl je

een andere baan hebt; om je zodoende voor te bereiden op de volgende (carrière)stap bij de KM. Er ontstaat een grote "pool" aan op afroep beschikbare getrainde militairen die de KM direct kunnen ondersteunen.'

Rob: 'Ik zie de reservist in de toekomst meer en meer als integraal en volwaardig onderdeel van de KM. Reservisten brengen CZSK een enorme hoeveelheid kwaliteit, kennis en vaardigheden. Deze capaciteit is flexibel inzetbaar, is efficiënt en economisch meer verantwoord dan *fulltime* militairen die dezelfde capaciteit op zouden moeten brengen.'

Wat zijn jullie eigen ambities als reservist?

Rob: 'Mijn ambitie als reservist is om de ontwikkeling van de KM te volgen en "bij te blijven" met mijn *fulltime* collega's. Tegelijkertijd wil ik die ontwikkeling positief beïnvloeden met mijn kennis van buiten de organisatie en door mijn rol als ambassadeur.'

Chris: 'Ik draag over een jaar mijn rol als boegbeeld over. Ik heb het dan met veel plezier drie jaar gedaan en ik acht het tijd voor de volgende reservist op deze post. Ik zou dan graag actief blijven in de rol van strategisch adviseur op het gebied van de ontwikkeling van een geflexibiliseerd personeelsbeleid en – systeem. Kortom: een goed mobiliteitsscenario voor CSZK onder de titel WISSELSTROOM.'

Voor meer informatie over vacatures als reservist:
werkenbijdefensie.nl/krijgsmachtdelen/marine/vakgebieden/reservist-marine.html

Reactie P-CZSK

Van netwerk-marine naar marine-netwerk

Onze schepen en mariniers opereren wereldwijd: het schip, de spreekwoordelijke dop in een grote, mensonvriendelijke oceaan; de marinier net geland

met voor hem de vijand en achter hem diezelfde oceaan. Doorgaans dus op onszelf aangewezen. We werken met wat we hebben. We lossen problemen zelf op. Dat zit in ons. Dat bepaalt ons DNA. Het betekent echter niet dat we naar binnen zijn gekeerd. Zeelieden zoeken elkaar op. Zeeën verbinden volkeren > het

gebruik van de zee biedt de wereld veel. Op open zee en aan de kust zijn de *like minded* vanzelf je medestanders. Bondgenoten, collega's, diplomaten, koopvaarders, vissers, handelaren, wetenschappers, vele anderen. Een omvangrijk maritiem netwerk. Met de marine als deel. De netwerk-marine.

De wereld is in beweging. Drastisch in beweging. We ervaren meer dreiging. Niet-traditioneel en ook traditioneel. Geen reguliere tegenstander, maar vooral criminele en terroristische netwerken. Terwijl we zelf in grote netwerken opereren. Waarbij de nieuwste technologieën mogelijkheden bieden die voorheen slechts toegankelijk waren voor overheden. *Disruptive technologies* verstoren bestaande evenwichten. Kennis delen wordt effectiever dan kennis vóór je houden. Niet de organisatie staat centraal, maar het netwerk. Dan moet je wel willen meedoen, kunnen meedoen. De netwerk-marine.

De marine drijft op haar mensen. Dat heeft ze altijd gedaan. Dat zal ze blijven doen. Mannen en vrouwen

die naar zee gaan, het strand op rennen, het luchtruim kiezen. Niet met slechts één functie, maar met een rollenkaart. Met de middelen die je hebt en met het team dat er is. Met het onbekende als uitdaging. En vooral met de sterke wens om in je vak professioneel te zijn. Dé professional! En daarmee ook graag geziene professionals, die door het bedrijfsleven gemakkelijk worden gevonden. Juist ook vanwege die netwerk-marine.

In de ideeën van Chris van der Plasse is niets minder waar. Hij geeft aan dat netwerken ons veel kunnen bieden. Ik deel dat. Juist ook in het P-veld gaan netwerken ons helpen. Met de reservist als de ultieme netwerk-medewerker. Veel meer dan de mobilisabele kracht of een extra handje bij evenementen. De reservist is de man of vrouw met wie we het staande team completeren. In de opleiding, in de ondersteuning, in de operatie. Op regelnummer, en dan weer even niet, maar altijd verbonden via netwerken, op basis van 'wisselstroom'. Netwerken die de marine sterker maken. Naast de netwerk-marine dus ook het marine-netwerk.

Is dat geen verre horizon? Nee. Het is er nu al. Voorzichtig nog, als pilots. Maar het is er wel. Reservisten ter ondersteuning van een OPV in onderhoud en straks ook tijdens het opwerken. Reservisten die hun steentje bijdragen aan de opleidingspijplijn. En plannen om een squadron van reservisten te koppelen aan beide MCG's of teams toe te voegen aan SATG. Overigens naast de vele klussen die de reservisten al veel langer klaren. Niet alleen maar omdat het leuk is om oude scheepsmaten te betrekken. Maar omdat we kennis, kunde en skills, opgedaan bij de marine en daarbuiten, nodig hebben om te kunnen doen waarvoor we zijn: veiligheid op en vanuit zee. Door het marine-netwerk de motor te laten zijn van de netwerk-marine.

SBN B.W.J. (Ben) Bekkering, Plaatsvervangend Commandant Zeestrijdkrachten

UITNODIGING

Doorn | 20 januari 2016

Kennismaken met/Netwerken met/ Meer weten over reservisten bij CZSK?

Tijdens de KVMO netwerk- en voorlichtingsavond delen reservisten van CZSK hun ervaringen en kun je in een marine setting bijpraten met collega oud marineofficiëren.

De avond is voor elders actieve KVMO-leden/oud marine-officiëren die max. 10 jaar geleden de dienst hebben verlaten.

Tijd 19.30 - 22.00 uur

Longroom Van Braam Houckgeestkazerne, Doorn

Met de op handen zijnde sluiting van de Marinekazerne in Amsterdam sluit onze hoofdstad, voormalig admiraliteitsstad, een historisch hoofdstuk af. In deze rubriek hebben we verschillende burgemeesters aan het woord gelaten uit over de hechte band van hun stad met de KM. In deze aflevering blikt de burgemeester van Amsterdam terug op de betekenis van de KM voor zijn stad.

De Marine bood Amsterdam een schild en zelfvertrouwen

Archieffoto van het Marine Etablissement in Amsterdam, met op de voorgrond het Scheepvaartmuseum. (NIMH)

Twee iconen in Amsterdam geven glans aan de historie en waarde van de Marine: het Marine Etablissement Amsterdam en het Scheepvaartmuseum. Hier lag in vroeger tijden het buitenland aan onze voeten.

Maar bij de band van de Marine met Amsterdam ontkomt je ten eerste niet aan Michiel de Ruyter. Het was de beroemdste admiraal van de eerste Gouden Eeuw. Toen hij tot vlootvoogd in Amsterdam was benoemd trok hij begin 1655 in een huis op het Nieuwe Waalseiland, waar nu de Prins Hendrikkade 131 zit. Tien jaar later werd De Ruyter benoemd tot opperbevelhebber van de vloot. Daarmee kwam hij officieel in dienst van de Rotterdamse admiraliteit te varen. Hij verzocht echter of hij in Amsterdam mocht blijven wonen.

Hij liep zo anoniem mogelijk door de stad. In een koets liet hij zich niet rijden. Hij hoefde ook niet zo nodig in een duur grachtenpand te wonen. Buitenlandse gasten vonden het vreemd dat hij in een simpel rijtjeshuis verbleef. Ook zijn kleding was niet deftig. Net als zijn echtgenote Anna bleef hij, ondanks zijn faam, een eenvoudig bestaan leiden. Op zijn eigen verzoek werd hij na zijn dood bijgezet in een Amsterdams graf. Zijn begrafenis in de Nieuwe Kerk op 18 maart 1677 trok een massaal publiek. De begrafenisstoet reed door de

belangrijkste straten van Amsterdam. Nog steeds trekt de Nieuwe Kerk belangstellenden voor het grafmonument voor De Ruyter.

Een maritiem festival als SAIL roept die geschiedenis in herinnering. Bij de laatste editie afgelopen zomer mocht ik in Amsterdam gasten ontvangen op een van de *tallships* aan de Veemkade. Daar had ik zicht op de Zr. Ms. De Ruyter, het indrukwekkende schip dat aan de Javakade voor anker lag. Een grijs gevaarte dat ontzag inboezemde, zelfs op circa tweehonderd meter afstand. De Ruyter leek een wakend oog op alle boten die hun weg zochten op het water. Daarmee staat het schip in de traditie van de rol die de Admiraliteit van Amsterdam, als voorloper van de Marine, vroeger had.

Geschiedenis van het Marineterrein

Niet ver van de Veemkade ligt het Marine Etablissement Amsterdam. Het bevindt zich op het eiland Kattenburg, in 1655 aangelegd om plek te bieden aan een grote scheepswerf, 's Lands Dok. Hier bracht de Admiraliteit van

Mr. E.E. van der Laan, burgemeester van Amsterdam. (Fotograaf Mirande Phernambucq)

Amsterdam grote oorlogsschepen tot leven die de vloot van de VOC moesten beschermen tegen piraterij. Een schild om de Amsterdamse groei van de eerste Gouden Eeuw te vrijwaren van onheil. Op de werf bouwden Amsterdammers daardoor niet alleen aan schepen, maar net zo goed aan zelfvertrouwen waarmee ze de zeeën bevoeren. De roemruchte historie van Amsterdam, en de vruchten die aan het erfgoed in het centrum zijn af te lezen, is niet los te zien van die werf. Michiel de Ruyter ging er vaak langs om te helpen bij de bouw en uitrusting van oorlogsschepen.

De schepen die de Admiraliteit daar bouwde vroegen om de nodige arbeidskrachten. Het was de grootste en meest innovatieve werf van het land en een van de grootste werkgevers van de stad. Er waren periodes dat de werf meer dan duizend werknemers telde. Schilders, zagers, timmermannen en mastenmakers liepen dagelijks onder de toegangspoort door. Het gebouw met de oude poort is een van de weinige zeventiende-eeuwse panden die bewaard zijn gebleven op het Marineterrein. De bel die vroeger boven de poort hing luidde de werkdag in. Deze klok hangt nu in het Scheepvaartmuseum.

Het museum werd in 1656 gebouwd als 's Lands Zeemagazijn, waar scheepstuig en andere spullen voor de vloot werden opgeslagen. Architect Daniël Stalpaert, de eerste stadsbouwmeester van Amsterdam, tekende voor het ontwerp. Ook al diende het als pakhuis, het pand sprak wel tot de verbeelding. Bezoekers mochten het dak van het gebouw op, om te genieten van het uitzicht over de stad en het IJ. Het was daarmee, toen al, een toeristische attractie in Amsterdam.

In het pakhuis moet een enorme verzameling zeilen, lantaarns, spijkers, touwen, kanonnen, buskruit en

vlaggen hebben gelegen. Onder de binnenplaats lag in de gewelven opgevangen regenwater, dat op oorlogsschepen dienst deed als drinkwater. Het magazijn brandde in 1791 af en werd direct weer herbouwd. De marine trok in het pand toen de admiraliteiten in 1795 werden opgeheven. In de 19e eeuw diende het als centraal magazijn voor kleding en levensmiddelen van de Marine. De functie van museum kreeg het in 1973. De werf had al in 1915 zijn poort gesloten.

De toekomst

Het Marineterrein wordt nu geleidelijk, door het Rijk en de gemeente gezamenlijk, ontwikkeld naar een openbaar toegankelijk gebied. De komende jaren verlaten verschillende onderdelen van Defensie stapsgewijs het terrein. Het moet een plek worden waar Amsterdammers kunnen genieten van het groen, het uitzicht over de stad en het water. Een plek waar de rijke historie van het gebied nooit ver weg is.

Hopelijk krijgt de eeuwenoude levendigheid een vervolg in het gebied. Op het oostelijk deel van het terrein maken bestaande panden plaats voor nieuwbouw. Hierdoor

'Het was de grootste en meest innovatieve werf van het land en een van de grootste werkgevers van de stad'

komt er plek voor bedrijven, onderwijsvoorzieningen en woningen. Vrijgekomen gebouwen krijgen een nieuwe, tijdelijke functie. In de toekomst wordt geleidelijk bestaand vastgoed gesloopt en nieuw vastgoed toegevoegd. Hierbij wordt zoveel mogelijk ingezet op energiebesparing en opwekking van duurzame energie.

Maar volgend jaar krijgt het Marineterrein eerst een groep tijdelijke gebruikers. Het is de eerste helft van 2016 de thuisbasis voor zo'n 150 vergaderingen van ambtenaren van de Europese Unie. Dan is Nederland namelijk het voor de 12e keer voorzitter van de EU. Tijdens het Nederlands voorzitterschap komen er naar verwachting zo'n 20.000 tot 25.000 delegatieleden en honderden journalisten naar Amsterdam.

Zo is het terrein nog steeds een plek waar het buitenland aan onze voeten ligt. Onder bescherming van de (voorloper van de) Marine hebben Amsterdammers het gedurfd om dat buitenland te ontdekken. Dat leverde de stad groei op en een internationale geest evenzeer. Nog steeds plukt Amsterdam daar de vruchten van. De Marine verdient daar waardering en dankbaarheid voor.

Overstag en toch op koers. De Koninklijke Marine en haar personeel 1945-2005

Auteur : W.J.E. van Rijn
Uitgever : Van Wijnen, 2015
Omvang : 608 blz
Prijs : € 39,95
ISBN : 9789051945287

Als je een boek van zo'n 600 pagina's onder ogen krijgt, dat op wetenschappelijke wijze de ontwikkeling van het personeel bij de Koninklijke Marine beschrijft, ken ik menig lezer die op de vlucht zou slaan. Ik wil u toch aanraden om dit boek te lezen. En niet alleen omdat het geschreven is door VADM (b.d.) Van Rijn van wie u, als u hem kent, kunt verwachten dat hij het op een heldere manier heeft geschreven. Een verwachting, die hij absoluut waarmaakt. Maar ik raad het boek zeker ook aan als u in de afgelopen 60 jaar als militair bij de Koninklijke Marine hebt gediend. Het boek zit vol herkenningen en geeft een mooie achtergrond bij alles wat u als personeelslid heeft meegemaakt.

De auteur heeft het boek op een bijzondere wijze in de marinecontext geplaatst. Hij neemt de lezer vanaf de eerste pagina mee in het concept van 'het schip'. Voor een marinemens zeer herkenbaar, maar de auteur slaagt er ook in om het voor een leek invoelbaar te maken. Zo goed zelfs dat ik het boek in korte tijd uit had. Het is uiteraard wetenschappelijk goed onderbouwd maar, en dat is bijzonder, het leest als een

spannend boek. Na elk hoofdstuk wil je weten hoe het nu verder gaat met de strijd van de Koninklijke Marine om haar visie op personeel overeind te houden. En waar nodig weet aan te passen aan de veranderende omstandigheden als de maatschappelijke wind gaat draaien. Daarom is de titel zo mooi gevonden: die dekt de lading volledig. De auteur verdient grote complimenten voor zijn werk dat hem, zo weet ik, zo'n acht jaar heeft gekost.

Ook voor de maritieme leek is dit een prachtig boek. Als buitenstaander kan het niet anders of je krijgt een gevoel over die normaal zo 'gesloten' marine. Ik zou graag zien dat meer topbestuurders op deze wijze de geschiedenis, waarvan zij deel hebben uitgemaakt en die zij vaak zelf mee hebben bepaald, zo objectief en lezenswaardig kunnen beschrijven. En tegelijkertijd hun beroep zo invoelbaar kunnen maken. De auteur heeft de geschiedenis en de marine een aardige dienst bewezen, om een oude grap maar eens te herfraseren. Op deze wijze is de toevoeging b.d. achter de rang zeker niet de afkorting voor 'bekken dicht' maar voor 'bijzonder dienstbaar'!

Is er dan geen enkel puntje van kritiek? Nee, eigenlijk niet. Het boek laat mij wel met twee prangende vragen achter. De eerste is waar die vreemde animositeit tussen de marine en de andere krijgsmachtdelen, met name de landmacht, toch vandaan komt. Het concept van het schip geeft daar vanuit het marineperspectief al een behoorlijk antwoord op. Maar ik zou graag willen weten wat het perspectief is van waaruit de anderen naar ons kijken. De auteur legt met zijn onderzoek een prachtige uitdaging neer voor zijn voormalige collega's in de andere pakken.

De tweede vraag volgt ook uit mijn honger naar meer, die de auteur heeft aangejaagd. De historische analyse is beschreven tot 2005. Begrijpelijk, je moet ergens een grens trekken. Maar ik mis toch een zevende hoofdstuk, over de periode van 2005 tot 2015. Dit boek had van mij daarom best 700 pagina's mogen zijn. Ik ga nog verder: ik wil zelfs een achtste hoofdstuk, over hoe het vanaf nu verder moet met onze marine. Ja, onze marine. De schrijver is er in geslaagd niet zozeer een boek te schrijven over de marine, maar over onze marine. Daarmee leest het als een boek over ons. Voorwaar geen kleine prestatie. Ik zou zeggen: lezen dit boek!

KLTZ b.d. Peter van Maurik

BOEKSIGNALEMENTEN

Schaduw van de Blauwe Bergen. Kroniek van een Indische familie

Auteur : Joke Schotel
Uitgever : in eigen beheer
Omvang : 286 blz.
Prijs : € 20,75
ISBN : 9789402219616

Drie generaties van de familie Charon dienen als militair bij diverse krijgsmachtdelen. Johan Charon, geboren in Nederlands Indië in 1916, dient bij het KNIL, vecht mee tegen de Japanners in 1942, overleeft de dwangarbeid aan de Birma spoorweg en bestrijdt de Indonesische opstand. Na de soevereiniteitsoverdracht aan Indonesië in 1949 repatriëert hij. Hij bouwt met zijn gezin een nieuw bestaan op in deze nieuwe samenleving. Hun zoon Boy groeit op in een veranderende maatschappij. Hij volgt de beroepsopleiding elektrotechniek en vervolgt de familietraditie als militair bij de zeemacht. Hij heeft

een afwisselende carrière en dient op verschillende schepen. Hij sticht met Martje een gezin en zij krijgen de kinderen Roman en Adinda. De drie generaties maken een reis naar het verre oosten om de beeldvorming over het verleden te completeren. Roman zet de traditie voort maar kiest voor de opleiding bij het Korps Mariniers.

Alle drie generaties beleven avonturen en gebeurtenissen. Toonaangevend is de invloed van de familieafkomst in ieders leven. De eerdere generatie werpt zijn schaduw over de volgende. Het boek is verkrijgbaar via www.boekscout.nl/shop

Gedroomd land. Papua. Voormalig Nederlands Nieuw-Guinea

Auteur : Henk Hoogink
Uitgever : in eigen beheer
Omvang : 240 blz, rijk geïllustreerd
Prijs : € 19,50 excl. verzendkosten

Het is 16 augustus 1961 en Henk Hoogink wordt als dienstplichtig marinier van net twintig jaar, uitgezonden naar een gebied aan de andere kant van de wereld. Deze laatste Nederlandse kolonie in zuidoost Azië werd verdedigd tegen de infiltraties van het Indonesische leger. Nederland had de Papoea's immers een vrije staat beloofd. Na een indrukwekkende periode van tien maanden komt hij, in een harnas van gips, weer terug in Nederland. In 1996 keert Henk terug en wordt geraakt door ontmoetingen met gekwetste Papoea's. Gekwetst doordat hun beloofde eigen land is ingenomen door Indonesië en gekwetst

door de brute schending van mensenrechten door datzelfde Indonesië.

De periode als marinier, de terugkeer in 1996, de oprichting van Stichting Manusia Papua, dertien reizen naar Papua en de realisatie van eenentwintig projecten, hebben interessante verhalen en prachtige foto's opgeleverd. Verhalen over hitte, spanning, angst en afzien in de jungle, verdriet van een moeder, diep verlangen naar een geliefde, schoon water, een kraamkliniek, vervolging, de kwetsbare natuurlijke rijkdom van het gebied, paradijsvogels, pinang en penisokkers.

Het boek is te bestellen via www.gedroomdland.nl

De Golfcrisis als omslagpunt voor het moderne Korps Mariniers

Met het einde van de Koude Oorlog brak er voor het Korps Mariniers een nieuwe periode aan. De laatste grote ernstmissie in het buitenland dateerde alweer uit 1962 (Nieuw-Guinea). Vanaf begin jaren negentig werd het expeditionaire vermogen van het Korps pas echt op de proef gesteld gedurende vele missies in het buitenland. Een vluchtelingencrisis in Noord-Irak, in 1991 in de nadagen van de Golfoorlog, was de eerste testcase voor de mariniers in het nieuwe tijdsgewricht. Hoe doorstonden zij de test?¹

Noord-Irak, april 1991: gevluchte Koerdische families verblijven onder erbarmelijke omstandigheden in de bergen. (foto NIMH)

Koerden in de knel

In de vroege ochtend van 2 augustus 1990 trokken meer dan honderdduizend Iraakse militairen buurland Koeweit binnen. De inname van het oliestaatje aan de Perzische Golf, met net aan twee miljoen inwoners, was militair gezien een peulenschil voor Irak. De regionale militaire grootmacht walste met gemak over het minilandje aan zijn zuidgrens heen. Saddam Hoessein verwachtte geen internationale reprimande. Onterecht dacht hij dat de VS en de Sovjet-Unie nog te veel met elkaar in conflict waren om samen een lijn tegen hem te trekken. Maar er was inmiddels een nieuwe tijd aangebroken waarbij de beide grootmachten nader tot elkaar kwamen.

Op 16 januari 1991 begon operatie *Desert Storm*, met steun van de Russen in de VN-veiligheidsraad. De door de Amerikanen geleide geallieerde luchtstrijdkrachten

begonnen met hevige bombardementen op Irak. Op 3 maart accepteerde het verslagen Irak een staakt-het-vuren en kwam er een einde aan de Golfoorlog. Koeweit was bevrijd. Maar daarmee was de rust in de regio niet hersteld. Het verzwakte Irak was voor Koerden aanleiding om op te komen voor meer autonomie. Op 5 maart sloeg een in het zuiden van Irak gestarte rebellie over naar het noorden. De Koerden boekten aanvankelijk opmerkelijke successen. In de loop van die maand stonden de meeste Koerdische gebieden onder eigen gezag. Koerdische strijders maakten wapens, tanks, pantserwagens, trucks en artillerie buit, evenals een vliegveld.² Het was echter bepaald niet des Saddam Hoesseins om deze revolutie te laten begaan. Met harde hand sloeg de dictator de opstanden neer. In het noorden be kroop angst voor een massale vergeldingsactie jegens de opstandelingen. Ze vluchtten met tienduizenden tegelijk de besneeuwde

bergen in. Begin april 1991 waren circa anderhalf miljoen Koerdische strijders en burgers op de vlucht naar de grenzen van Iran en Turkije. Net onder de sneeuwlijn van de bergen probeerden zij in leven te blijven, zonder warme kleding, zonder eten, zonder enige vorm van sanitair of medische voorzieningen.³

De Verenigde Staten namen het initiatief de Koerden te helpen door tentenkampen te bouwen. Irak beloofde een *safe haven* voor de Koerden rond de steden Zakho, Dahuk en Imadiya. De Iraakse luchtmacht mocht, zo bepaalde de VN-Veiligheidsraad, bovendien niet ten noorden van de 36e breedtegraad komen.⁴

Verschillende landen deden een beroep op Nederland om zich bij de internationale inspanningen aan te sluiten. Een rol voor de mariniers, die sinds 1962 niet meer een 'ernstmissie' hadden uitgevoerd in het buitenland, viel niet uit te sluiten. Op 19 april besloot het kabinet om militairen te sturen naar de missie genaamd *Provide Comfort*.⁵ Al voor het kabinetsbesluit waren de mariniers plannen aan het maken. Binnen 48 uur na opdracht kon het Korps zodoende 200 man leveren, plus voertuigen, uitrusting en gevechtsrantsoenen voor 10 dagen. Binnen 96 uur kon dit worden verhoogd naar 515 man. De paraatheid van de mariniers was hoog in vergelijking met de landmacht. Dit krijgsmachtdeel leverde 600 genisten. Maar bij die collega's kwam pas een omvangrijk bel- en regelcircuit op gang toen de mariniers al waren vertrokken. "Samen met hun Britse zustereenheid zijn [de mariniers] gewend snel op te treden: rugzak achterop, wapen mee en instappen", schreef nota bene de landmacht naderhand in een herinneringsboek.⁶

De commandant van de mariniersmissie werd luitenant-kolonel Cees van Egmond. Tevens wees de minister van Defensie een marinier, kolonel der mariniers Egbert Klop⁷, aan als commandant van het algehele Nederlandse contingent. Klop werd totaal overvallen door de opdracht: 'Elke vorm van instructies, *rules of engagement* of

geweldsinstructie ontbrak. Ik wist geen moer.' De kolonel der mariniers moest wel bluffen, vertelde hij achteraf: 'Er waren genoeg redenen voor mij om te zeggen: ho ho, er zijn zoveel onduidelijkheden, zo gaat dit niet. Maar als ik was gaan piepen, had de landmacht gezegd: "zie je wel, jullie kunnen het ook niet".' Ook wilde hij Ter Beek (destijds minister van de Defensie, red.) niet in moeilijkheden brengen door in dit stadium al te veel problemen aan te kaarten. Een van die problemen was de logistiek. De krijgsmacht als geheel moest nog ontwaken uit de Koude Oorlog-stand. Een plan om snel vanuit Nederland naar een crisisgebied ver buiten NAVO-verdragsgebied een militaire eenheid in te vliegen, leidde tot 'uitdagingen'. Zo deden zich moeilijkheden voor met het charteren van een vliegtuig voor troepentransport, wat uitstel van vertrek veroorzaakte.

'De krijgsmacht als geheel moest nog ontwaken uit de Koude Oorlog-stand'

Eenmaal aangekomen in Turkije bestond het mariniers-contingent (voornamelijk afkomstig uit de Eerste Amfibische Gevechtsgroep) uit twee infanteriecompagnieën (de 11^e en 13^e Infanteriecompagnie van elk 116 man), een verzorgingscompagnie (10^e vzcgie) en een ondersteuningscompagnie (15^e ostcie) met daarin onder andere de staf (6 man). Ook gingen er drie Alouette II-helikopters mee van 298 Squadron van de luchtmacht, een explosieven opruimingsdetachement en veertien marechaussees. De precieze taakstelling van de mariniers werd commandant Van Egmond pas duidelijk op 20 april, na gesprekken met de staf van 3 *Commando Brigade Royal Marines* en het *US Central Command* op de Turkse luchtmachtbasis Incirlik.⁸ Er werden drie taken geformuleerd: de beveiliging van de *safe haven*, de constructie van kampementen en tot slot de vluchtelingen verleiden de opvangkampen in te komen. Gedurende de missie werd het verantwoordelijkheidsgebied geleidelijk uitgebreid naar het oosten en

het zuidwesten (tegen de grens met Syrië). Uiteindelijk zou de veiligheidszone een gebied beslaan van 160 bij 50 kilometer.⁹ Mariniers en landmachtmilitairen hadden onderling de taken verdeeld. De mariniers zorgden primair voor gebiedsbeveiliging en maakten een aanvang met het bouwen van tenten, terwijl landmachtgenisten de bouwwerkzaamheden overnamen en medische zorg aan de vluchtelingen gingen bieden. De samenwerking verliep stroef. Mariniers klaagden over de vermeende acht-tot-viermentaliteit van de landmacht.¹⁰

De grens over naar Irak

Op 23 april 1991 was de 11^e Infanteriecompagnie in Turkije op sterkte. In de

Mariniers op voetpatrouille in de internationale safe haven in Noord-Irak. (foto NIMH)

achterbak van lokale veewagens reden de mariniers naar de grens met Irak. Ze staken die vervolgens te voet over nabij het dorp Habur. Er waren twee bruggen, waarvan er een opgeblazen was en de ander inmiddels provisorisch hersteld.¹¹ Bij binnenkomst in Irak wachtte de mariniers slecht nieuws. De commandant van de Britse 3 *Commando Brigade* liet ze weten dat de situatie ernstiger was dan verwacht. In het gebied rond de stad Zakho, waar de bouw van het eerste vluchtelingenkamp stond gepland, bevond zich nog een divisie Iraakse militairen, inclusief artillerie. Deze aanwezigheid wekte bepaald geen vertrouwen bij de gevluchte Koerden in de bergen en stond bovendien op gespannen voet met de afspraak met het regime in Bagdad om de reddingsoperatie niet te dwarsbomen. In hoeverre was Saddam op z'n woord te geloven? Het had er alle schijn van dat de Iraakse dictator aan de onderhandelingsstafel plechtig beloofde de Koerden een vrije aftocht naar huis te bieden, terwijl hij in de praktijk bleef doorgaan met het aandraaien van de duimschroeven.

Door veelvuldig te patrouilleren in en rond Zakho gaven de mariniers het signaal af naar de Iraakse strijdkrachten dat Iraakse militairen het niet meer voor het zeggen hadden. De commandant van de geallieerde troepen, de Amerikaanse luitenant-generaal John Shalikashvili, liet weten dat Irak alle strijdkrachten moest terugtrekken uit een zone van 30 kilometer rond Zakho. Slechts vijftig geregistreerde politiemannen mochten achterblijven. De coalitietroepen ontnamen Irak hiermee een groot deel van de soevereiniteit in het noorden van het land. Begin mei was de veiligheidszone daadwerkelijk uitgebreid tot 30 kilometer ten zuiden van Zakho, tot boven de plaats Dahuk.¹²

Intussen waren de Nederlandse mariniers begonnen met het opzetten van de eerste tenten. Voor de beveiligingstaak had luitenant-kolonel der mariniers Van Egmond voldoende aan twee compagnieën. 'Voor de derde compagnie moest ik derhalve een zinvolle taak zoeken. Toen ik een van de tentenkampen bezocht en die commandant ter plaatse sprak, bleek hij behoefte te hebben aan mankracht. Een ogenblik ging de gedachte door mijn hoofd, dat dit toch wel erg simpel werk was voor mijn arctisch getrainde mariniers, maar die gedachte liet ik snel varen. We waren daar immers om hulp te bieden.'¹³ De mariniers vestigden een record door in één dag 350 tenten op te zetten. Maar het duurde nog wel even voordat vluchtelingen voldoende vertrouwen hadden om uit hun schuilplaatsen in de bergen en naar het tentenkamp te komen.

Eerste succes

Half mei kwam de missie in een stroomversnelling. De terugkeer van vluchtelingen uit de bergen groeide nu 'exponentieel'. Waar het succes van de missie eerder werd bedreigd door te weinig aanbod van vluchtelingen, dreigde nu het tegenovergestelde scenario: te weinig tenten. Bij Zakho waren er op 16 mei zo'n 44.000 vluchtelingen verspreid over twee tentenkampen. Een dag eerder waren dat er nog 23.900 plus 6.000

à 7.000 mensen die op toelating wachtten. Volgende hinderpaal was Dahuk. Halverwege mei was de stad nog stevig in handen van de Iraakse strijdkrachten. Drie bataljons met tanks en artillerie hadden zich rond de stad ingegraven. De openstelling van Dahuk was cruciaal voor het welslagen van de internationale missie: behoorde het eenmaal tot de veiligheidszone, dan kon een stroom van zo'n 250.000 terugkerende vluchtelingen worden verwacht. Generaal Shalikashvili's geduld met de Iraakse strijdkrachten raakte op. Zijn staf maakte, in samenwerking met coalitiepartners, plannen om deze gewapend te verdrijven. Een aanval op Dahuk werd gepland, waarbij de Nederlandse mariniers in de voorste linies zouden optreden. 'In feite zou het meer een *show of force* worden, maar er werd wel degelijk rekening gehouden met weerstand die de coalitie-eenheden zouden moeten opruimen', aldus bataljonscommandant Van Egmond. Voordat het zover kwam, onderhandelden de partijen echter om zo Dahuk zonder wapengekletter bij de veiligheidszone te betrekken. Op 21 mei trokken de Iraakse legereenheden weg.

'Een "puur humanitaire missie" noemde minister Ter Beek operatie Provide Comfort, maar in de praktijk was deze niet zo puur'

Het vertrek van het Iraakse leger uit Dahuk was voldoende aanleiding voor de Koerden om aan de terugtocht naar huis te beginnen. In de laatste week van mei keerden 100.000 vluchtelingen terug naar de stad en de dorpen in de omgeving. Daar troffen ze vaak een spoor van vernielingen aan. Boomgaarden waren besproeid met ontbladeringsmiddel. Hier en daar waren mijnenvelden aangelegd. Terwijl het humanitaire karakter van de missie afnam, steeg het bestuurlijke aspect. Hoe langer de geallieerde militairen bleven, hoe meer bestuurlijke taken ze moesten overnemen. Het was een rol waar de Nederlandse militairen liever voor bedankten. In een briefing werd gemeld: 'Het risico dat de geallieerden in een ingewikkelde en een steeds meer politiek beladen situatie terecht komen, in plaats van op een snelle en veilige manier terug te trekken uit het gebied, wordt met de dag groter.'¹⁴

Toch namen de mariniers een deel van de gevreesde bestuurlijke taken over, waarmee de strikt neutrale taak van hulpverlening werd opgerekt. Een 'puur humanitaire missie' noemde minister Ter Beek operatie *Provide Comfort*, maar in de praktijk was deze niet zo puur.¹⁵ 'We verlenen primaire hulp, maar ik geef toe dat we het daar niet bij laten. We besturen het land ook een beetje, we stellen regels – overigens in overleg met de Koerdische leiders', aldus kolonel Klop destijds tegen journalisten.¹⁶ Het contact met de Koerden verliep met name via de compagniescommandanten. In drie gemeenschappen gingen die het contact aan met het lokale Koerdische leiderschap. Majoor Aben had die taak bijvoorbeeld op zich genomen in Batufa: 'Ik heb als een soort burgemeester van het dorp de onderhandelingen met de

Naast het helpen van de gevluchte Koerden, ruimden mariniers ook onontpofte munitie in het door oorlog getroffen Noord-Irak. (foto NIMH)

plaatselijke autoriteiten gevoerd.¹⁷

Op 21 mei nam het Nederlandse kabinet het besluit een deel van de mariniers terug te trekken. Later bleek dat enige vorm van militaire presentie nog wel gewenst was. Het kabinet besloot daarom op 24 juni 1991 de Nederlandse bijdrage aan operatie *Provide Comfort* te vervolgen. Het ging om een aanzienlijk kleiner contingent. De voortzetting van de militaire missie in Noord-Irak ging operatie *Provide Comfort II* heten. Dit vervolg had overigens een totaal ander karakter. De 'multinationale afschrikkingsmacht' ging vooral vanuit de lucht opereren, en vanuit buurland Turkije. Op 31 januari 1992 eindigde deze Nederlandse bijdrage.¹⁸

Een totaal nieuwe ervaring

Eind september 1991 ging de laatste marinierscompagnie naar huis. Onderaan de streep stonden nul verliezen. Hoewel wat ondergesneeuwd door latere Irak-missies, was operatie *Provide Comfort* op veel manieren een unieke expeditie. De operatie luidde een tijdperk in waarbij de mariniers met grote frequentie deelnamen aan keur aan operaties op land en vanuit zee (deze worden uitgebreid beschreven in het boek *Over Grenzen. Het Korps Mariniers na de val van de Muur, 1989-2015* van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie). Daarnaast was het voor de mariniers schakelen tussen hulpverlening en normale militaire taken een nieuw fenomeen voor de mariniers. Ze werden in ieder geval op de proef gesteld op het aspect waar ze zich zo op lieten voorstaan: snel kunnen optreden in onbekend gebied, met grote onzekerheden. Zelfs zodanig dat in de paar dagen tussen opdracht en ontplooiing vragen als 'wat gaan we eigenlijk doen in Irak?' en 'wanneer trekken we terug?' het af

leken te leggen tegen de snelheid en het enthousiasme om aan de missie te beginnen. 'Wij wisten eigenlijk bijna niks', aldus een compagniescommandant. 'Ik zat in een heli en ik had geen idee waar we naar toe vlogen.'¹⁹ Ook het vijandbeeld bleef diffuus. Het Iraakse leger bleek een reguliere tegenstander in een asymmetrisch conflict: het opponeerde op slinkse wijze tegen de gemaakte afspraken. Hoe dat verzet was georganiseerd, en wat de strategie was van de tegenstander; het was vaak onduidelijk. De vraag bleef: wat weten we eigenlijk echt?

Operatie *Provide Comfort* was op alle fronten pionieren, ook voor de controlerende macht in Nederland. De Tweede Kamer, eensgezind in zijn afschuw over het lijden van de Koerden, had nog geen toetsingskader voor militaire missies. Het was sowieso een novum dat het parlement instemde met het gebruik van geweld in vredetijd anders dan uit zelfverdediging. Nederland was immers niet in oorlog met Irak. Op stel en sprong gingen de mariniers binnen een ad-hoc-coalitie naar Koerdistan, zonder heldere taakomschrijving of exitstrategie. Het mandaat was aan rek onderhevig. Dat gold in de loop der tijd voor de geografische omvang van de veiligheidszone, maar ook voor de daadwerkelijke taakuitvoering. Dit had tot gevolg dat de geallieerde militairen, ook de Nederlandse mariniers, niet alleen tenten bouwden en vluchtelingen beveiligden en opvingen, maar naarmate zij langer in Noord-Irak zaten, ook bestuurlijke taken overnamen en overheidswerk deden.

Operatie *Provide Comfort* was de eerste grote missie waarbinnen de UK/NL *Landing Force* als eenheid in stelling werd gebracht. De commandovoering binnen dit samenwerkingsverband was geen succes. De constructie

leidde nationaal en internationaal tot verwarring. Toch werden duizenden vluchtelingen adequaat geholpen, zonder noemenswaardige incidenten. Dat was toe te schrijven aan het improvisatievermogen van de geallieerde militairen en aan geluk, en werd tegelijkertijd vooral afgedwongen door de militaire overmacht van de coalitie. 'Bij deze missie, waar vooral in het begin de onzekerheid meer dan troef was, bleek een attitude die gericht was op het oplossen van de zich presenterende problemen, de enige juiste. We hadden ons kunnen opwinden over alles wat er niet was, dat wat niet duidelijk was, de snelheid waarmee de situatie veranderde of welke andere ergernis dan ook', aldus bataljonscommandant Van Egmond.²⁰ Maar de Nederlanders deden dat niet. Hun moreel had daardoor weinig te lijden onder de alomtegenwoordige chaos en onzekerheid die leken te horen bij de complexe en hoog veranderlijke toestand van een expeditieaire inzet.

Het feit dat het Korps Mariniers begin jaren negentig expeditieair was ingesteld, gaf de mariniers op dat moment een relatieve voorsprong ten opzichte van andere eenheden binnen de Nederlandse krijgsmacht. Geen andere eenheid kon zo snel ter plaatse zijn. Zonder het op dat moment te beseffen, maakten de mariniers die werden uitgezonden naar Provide Comfort deel uit van een nieuwe generatie mariniers vanaf begin jaren negentig veelvuldig expeditieair ver buiten de landsgrenzen werden ingezet. Dat de mariniers klaarstonden voor dit nieuwe hoofdstuk in de mariniersgeschiedenis, werd met Provide Comfort bewezen.

LT2 drs. Jaus Müller is historicus en werkzaam bij het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), waar hij onderzoek doet naar de operationele geschiedenis van het Korps Mariniers.

Noten

- 1 Dit artikel is een bewerking van een hoofdstuk uit het boek *Over Grenzen. Het Korps Mariniers na de val van de Muur, 1989-2015* dat is geschreven door het Nederlands Instituut voor Militaire historie (NIMH) en dat is verschenen op 10 december 2015 bij uitgeverij Boom.
- 2 Jeffrey A. Engel (red.) *Into the Desert, Reflections on the Gulf War* (Oxford 2013) 1-56, aldaar 20.
- 3 Ooggetuigenverslag van Lieutenant General John M. Shalikashvili geciteerd in: Lieutenant Colonel John P. Cavanaugh, *Operation Provide Comfort: A Model For Future NATO Operations* (Kansas 1992). Khadduri en Ghareeb, *War in the Gulf 1990-1991* 204 en: SSA-MvD, Archief Hoofdkwartier Korps Mariniers, *Provide Comfort. After Action Report*, doos 37.
- 4 SSA-MvD, Archief Hoofdkwartier Mariniers, doos 36, *Provide Comfort. After Action Report appendix 14A*. en: Lieutenant Colonel Ronald J. Brown, *Humanitarian Operations in Northern Iraq 1991. With Marines in Operation Provide Comfort* (Washington D.C. 1995) 6.
- 5 Willebrord Nieuwenhuis, 'Kabinet eens over sturen troepen; Duizend militairen voor hulp Koerden.' *NRC Handelsblad* 19 april 1991. En: NIMH, archief Provide Comfort, nrs map besluitvorming, Steunverzoek Verenigde Staten van Amerika.
- 6 Eric de Graaf (red.), *Noodkreet uit de bergen. Humanitaire hulp aan de Koerden in Noord-Irak 1991*. (Den Haag 1991), 16.
- 7 Interview contingentcommandant Klop.
- 8 D.C..L. Schoonhoven, *Mariniers in Irak en Turkije*, 33.
- 9 Ibidem, 38.
- 10 NIMH, Archief Provide Comfort, Briefings, *Debrief ten 221000B APR 1991 OPERATIE BLAUWE ENGEL*.
- 11 NIMH, archief Provide Comfort, map Briefings, *Sitrep AS AT 250500B*
- 12 NIMH, Archief Provide Comfort, map Defensiestaf, Notitie voor ministerie van Defensie opgesteld door Sous Chef OPN/CIS onderwerp: Humanitaire hulp aan Koerden, 2 mei 1991.
- 13 Interview bataljonscommandant Van Egmond.
- 14 NIMH, archief Provide Comfort, map Briefings, *Briefing DD. 310591*.
- 15 Eric de Graaf (red.), *Noodkreet uit de bergen. Humanitaire hulp aan de Koerden in Noord-Irak 1991*. (Den Haag 1991), 5.
- 16 Tom-Jan Meeus, 'Kolonel mariniers in Irak: wij besturen het land een beetje.' *NRC Handelsblad* 10 mei 1991.
- 17 Jack Oosterhoek 'Een wereld van verschil' in: *Defensiekrant* nr. 27. (1991) 4 juli 1991.
- 18 NIMH, archief Provide Comfort, nr map Briefings, *Briefing 14 juni '91*.
- 19 Interview compagniescommandant Aben.
- 20 Interview bataljonscommandant Van Egmond.

AANKONDIGING

Voordrachten gevraagd voor de Kooy Prijs 2016

Het Koninklijk Instituut van Ingenieurs (KIVI) kent jaarlijks een prijs toe aan de beste afstudeerder in een voor Defensie of Veiligheidstechnologie relevante richting aan een universiteit of hogeschool.

De geldprijs van € 1.000,- is genoemd naar Prof. Johan Kooy, in de vorige eeuw een internationaal bekende hoogleraar in de rakettechniek.

Voordrachten voor de Kooy-prijs 2016 kunnen tot **15 januari 2016** worden ingediend.

De prijs wordt op woensdag 13 april 2016 uitgereikt tijdens het jaarlijkse Kooy symposium. Dit keer in het auditorium van de legerplaats te Stroe.

Meer informatie over de prijs en de voordrachtprocedure vindt u op **www.kivi.nl/dv** onder Kooy afstudeerprijs.

Agenda KVMO 2016

20 januari

KVMO Netwerk- en voorlichtingsavond Reservisten,
Doorn (zie ook pag. 37)

16 juni

Algemene Vergadering & Symposium, Den Haag.
Keynotespeaker J. van Aartsen, burgemeester Den Haag

13 oktober

64-jarigendag KVMO, Amsterdam

Zie ook www.kvmo.nl, onder 'Activiteiten' voor een volledig
overzicht en verdere informatie

Incassodata contributie KVMO- lidmaatschap

De maandincasso zal iedere maand plaatsvinden rond de 25ste van de maand. De jaarincasso zal plaatsvinden rond eind januari /begin februari.

Mocht u hier nog vragen over hebben, dan kunt u contact opnemen met het secretariaat.

Per mail: info@kvmo.nl,
per telefoon 070-3839504.

In Memoriam H.G.D. Eysink Smeets

Met leedwezen heeft het hoofdbestuur van de KVMO kennis genomen van het overlijden van KTZ b.d. H.G.D. Eysink Smeets, op 23 november jl..

Henk Eysink Smeets werd geboren op 29 oktober 1923 in Nijmegen. Hij kwam in 1945 als seiner OVW, Oorlogsvrijwilliger, in dienst van de KM. Na een loopbaan met verschillende varende en walplaatsingen is hij in 1975 met LOM gegaan.

Henk is van grote betekenis geweest voor de Werkgroep Postactieven van de KVMO.

Hij is één van de oprichters ervan in 1980. De eerste 10 jaar is hij voorzitter geweest en daarna nog vele jaren lid.

In het Marineblad is een aantal artikelen van zijn hand verschenen, het laatste artikel 'Leven en overleven aan boord in de tijd van de VOC' staat in het novembernummer van 2003. In het februarinummer van 2012 is in de rubriek 'Terugblikken met' een interview met hem opgenomen. Henk Eysink Smeets is 92 jaar geworden.

Kantoorsluiting rond Kerst

*Het kantoor van de KVMO is gesloten van
21 december 2015 t/m 3 januari 2016*

IN MEMORIAM

**Het hoofdbestuur van de KVMO heeft de droeve plicht
u in kennis te stellen van het overlijden van:**

LTZ 2 OC b.d. **B.J.M.W. Hauer** († 1 december 2015)
 KTZ b.d. **H.G.D. Eysink Smeets** († 23 november 2015)
 LTZ1 b.d. **C.G.J. van Doorn** († 8 november 2015)
 LTZVK 2 b.d. **T.T. van Berkum** († 31 oktober 2015)
 LTZVK 2 OC b.d. **R. Gijtenbeek** († 30 oktober 2015)
 LTZVK 2 OC b.d. **O. Hoogsteden** († 29 oktober 2015)
ir. J.H. Janssen († 28 oktober 2015)
 Mevrouw **B.D. Smits-Woodward**, weduwe († 25 oktober 2015)
 LTZVK 2 OC b.d. **P. Castel** († 14 oktober 2015)
 LTZ 2 OC b.d. **W.J. Catz** († 19 september 2015)
 GENMAJ KL b.d. **J.P.H. van Valderen** († 17 september 2015)
 Mevrouw **E.M. den Haan-de Vries**, weduwe († 23 juni 2015)
 KLTZE b.d. **W.H.J. de Jong** († 19 juni 2015)

Wij betuigen de nabestaanden onze deelneming en wensen hen veel sterkte toe

Afdelingsactiviteiten eerste helft 2016

AFDELING NOORD

Nnb **Zie www.kvmo.nl, bij Activiteiten**

AFDELING MIDDEN

1 feb **Afdelingsborrels**
 5 apr Locatie : PKC, Bruin Café, Den Haag
 Tijd : 16.30-18.30 uur
 7 jun **BBQ**
 Locatie : Frederikkazerne, Den Haag
 Tijd : 16.30 -19.30 uur

AFDELING ZUID

17 jan **Nieuwjaarsborrel met broodmaaltijd (KVMO)**
 Locatie : de Merelhoeve
 Aanvang : 13.00 uur
 25 feb **Borrel met lezing en diner (KVNRO)**
 Locatie : de Merelhoeve
 Aanvang : 17.00 uur

Alle activiteiten staan open voor KVMO leden, ook als een andere vereniging de organisatie verzorgt. Voor vragen of nadere informatie over het programma kunt u mailen naar: **KVMOZuid@aim.com**

DE DEADLINE VOOR HET AANLEVEREN VAN KOPIJ VOOR DE RUBRIEK KVMO-ZAKEN VOOR HET JANUARI/FEBRUARINUMMER IS 4 JANUARI 2016.

De Koninklijke Vereniging van Marineofficieren

Ere-leden:
 KTZT b.d. ir. S.J.J. Hoffmann
 KOLMARN b.d. A.H.P. Knoppen
 KTZ b.d. L.J.M. Smit
 KTZA b.d. drs. T.G.D. Steenbeek

Hoofdbestuur:
 Voorzitter:
 KLTZ ing. M.E.M. de Natris
 Vice-voorzitter:
 KTZ mr. N.A. Woudstra
 Secretaris:
 LTZ 2 OC (LD) R. Groen
 Penningmeester:
 KLTZ (LD) H.M.J. van de Burgt

Namens Afdeling Noord
 LTKOLMARN T.A. van Dishoeck
Namens Afdeling Midden
 KLTZ ing. W.P. Groeneveld
Namens Afdeling Zuid
 KLTZ b.d. K.F.J. Henkelman
Namens Werkgroep Postactieven
 KTZ b.d. G.J. van der Zee, wnd
Namens Werkgroep Elders Actieven
 LTZ1 (LD) KMR M. Venema
Namens Werkgroep Jongeren
 vacature
Namens de Werkgroep Genderbeleid
 KLTZ M.A.W. Riemens

Afdelingsbesturen:
Noord:
 LTKOLMARN T.A. van Dishoeck
 KLTZ P.J. van Maurik
 KLTZ b.d. B. Fritzsche
 LTZ1 ing. R.A. Paarlberg
 LTZ1 (TD) dr. ir. W.L. van Norden

Midden:
 KLTZ ing. W.P. Groeneveld
 KTZ (TD) ir. J.J. Bleijs
 KLTZ b.d. J. de Jonge

Zuid:
 KLTZ b.d. K.F.J. Henkelman
 maj KL b.d. P. van der Laan
 KLTZ (SD) b.d. A.J. Zwiers
 KLTZA b.d. P.A. Brons
 (postactieven)
 KLTZ (TD) T.S. van Tongeren

Caribisch Gebied:
 KLTZ (LD) drs. P.J. van Roon

Adres secretariaat:
 Wassenaarseweg 2
 2596 CH Den Haag
 T : 070-3839504
 F : 070-3835911
 E : info@kvmo.nl
 W : www.kvmo.nl

De KVMO heeft een samenwerkingsverband met Onderlinge Bijstand (www.onderlingebijstand.nl). Voor nadere informatie of het verkrijgen van aanvraagformulieren kunt u contact opnemen met het secretariaat KVMO.

Het hoofdbestuur van de Kvmo,
de medewerkers en de redactie van
het Marineblad wensen u prettige
feestdagen en een voorspoedig 2016